

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 15 d. BROJ 363



PRAVDA JACEGA





Lee Hoffman:

PRAVDA JAČEGA





Lee Hoffman: **PRAVDA JAČEGA**
Naslov originala: FOX
Copyright: Lee Hoffman
Recenzija: Mladen Stary, književnik
Prijevod: Dragica Živković
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli



LASO – Izdavač. RO Novinsko-izdavačke djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Informativno-revijalna izdanja, Redakcija »Romani i stripovi« – Direktor OOUR-a: Sead Saračević – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva Laso, Redakcija »Romani i stripovi«, Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparske djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Tisak revijalnih izdanja i OOUR TM – Zagreb 1980.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) **VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.**

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RACUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Čovjek koji se sada zvao James R. Todd, izašao je iz kočije i vrlo kritički promatrao Stick City. Grad se nije mnogo razlikovao od onoga u kojem je jutros doručkovao, a mnogo je nalikovao na grad u kojem je jučer ručao. U mnogo čemu se uopće nije razlikovao od svih tih žarkim suncem obasjanih govedarskih gradova kroz koje je kočija prolazila.

Mjesto je bilo smješteno u maloj udolini koja je zadržavala vrućinu. Ni dašak vjetrića nije pokretao prašinu. U ovom naselju ništa nije ukazivalo na udobnost, otmjenost i blagostanje.

Kočija se zaustavila ispred jedinog hotela u gradu, dvokatne zgrade s ukrašenom verandom. U prizemlju se nalazila blagovaonica i salun, a između njih hotelsko predvorje. Na prozoru blagovaonice visio je doduše natpis: ZATVORENO, ali salun je ipak bio otvoren. Nekoliko konja stajalo je privezano za gredu pognutih glava na užarenom suncu, a neki pas je mirno spavao ispod konja. Na klupi is-

pred vrata saluna spavao je starac, brade požutjele od duhana.

Todd je otkrio banku na slijedećem uglu ulice – crvenu, masivnu zgradu od cigala. Vrata na uglu zgrade bijahu širom otvorena. Tamo je stajao neki čovjek, ali povukao se unutra čim ga je Todd pogledao.

Inače ništa nije bilo značajno u glavnoj ulici. S lijeve i desne strane redale su se kuće uobičajenih pročelja, dućani i uredi. Najamna staja, neožbukana i zapuštena, označavala je kraj trgovačke četvrti. Na drugom kraju nastavljaše se se privatne kuće. Prizor nimalo uzbudljiv. Pažnju je pobuđivala jedino gomila ljudi što se sakupila na pločniku ispred zgrade s natpisom STICK CITY SENTINEL. Ljudi su nešto promatrali u izlogu novinskog ureda, ne obraćajući pažnju na dolazak kočije.

U takvom gnijezdu dolazak otmjeno obučenog stranca zapravo bi trebao pobuditi znatiželju, pa je Todd bio pomalo razočaran što nije privukao ničiju pažnju.

Kočijaš je bacio njegov prtljag na zemlju i nešto nerazumljivo promrmljao, a Todd se nije potrudio da mu bilo što odgovori. Obazreo se za nosačem, ali činilo se da ga ovdje nema, pa je uzdahnuvši digao kovčege i uputio se prema hotelu.

Iz skupljene gomile odvojio se neki čovjek. Bio je samo u košulji, očito mu nije bilo osobito stalo do kravate. Pustio je Todda da prvi uđe kroz vrata, a zatim pošao za njim.

Hotelsko predvorje bilo je malo. S desne strane stube su vodile u gornji kat. Sprijeda je bio smješten pult, a na njemu knjiga gostiju, tintarnica i pero, te nekoliko tiskanica i rastvorene lokalne novine.

Todd odloži kovčege i okrene se prema čovjeku.

— Mogu li vam pomoći? — upita ga čovjek znatiželjno ga promatrajući.

— Htio bih razgovarati s recepcionarom — odgovori Todd. Glas mu bijaše blag i ugodan, a riječi je izgovarao pravilno. Lagani naglasak odavao je aristokraciju s Juga.

— Ja sam — odgovori čovjek. — Zovem se Will Ralston i vlasnik sam hotela.

— Ja sam R. Todd iz Richmonda u Virdžiniji — predstavi se Todd i pruži mu ruku. Na ruci je još bilo tragova žuljeva — ali ne više nego kao u pravih džentlmena. Toddu je trebalo mnogo vremena da ruke smekša toplom vodom i sapunom, da odstrani sve tragove prijavštine i utrlja ih uljem i kremom, da budu mekane kao ženske. Na malom prstu nosio je prsten, a na crnoj svilenj kravati odgo-varajuću iglu. Košulja mu je bila snježnobijela i od najfinijeg

platna, a odijelo od tamnosivog sukna ukusno sašiveno po mjeri, iako suviše toplo za ovu vrućinu. Na nogama je imao cipele od crne kože, a na glavi šešir široka oboda. Brada u stilu Van Dycka bila je prošarana sijedim dlakama, a oko usta bile su oštre bore.

Za putujućeg trgovca bio je i suviše elegantan, a za običnoga kockara suviše konzervativno odjeven. Njegov izgled odavao je bogatstvo i otmjenoost.

Ralston je očito bio impresioniran i strancu je srdačno stisnuo ruku.

— Drago mi je, gospodine Todd. Zaista mi je drago i čast mi je što ste došli u moj hotel. Čime vas mogu uslužiti? — reče smiješeći se.

— Imate li možda apartman? — upita Todd sumnjičavim glasom kao da je već unaprijed sumnjao da hotel ima apartmane.

Vlasnik hotela nije se sjećao da bi to itko zatražio svih tih godina.

— Ja... ah... dakle, mogu vam dati dvije spavaonice — predloži mu.

— Ne — s uzdahom odbije Todd. — Ako nema apartmana bit će dovoljna jedna spavaonica. Ali po mogućnosti na stražnjem dijelu... daleko od buke i prašine s ulice.

— Da, dobro, gospodine — reče Ralston i otrči do stola.

Nabrana čela promatrao je policu s ključevima. Svi su ključevi bili isti, razlikovali su se samo po privjesku brojeva. Ralston ocijeni da će soba iznad blagovaonice biti mirnija od one iznad saluna. Izabere jedan ključ i reče:

— Imam zaista divnu spava-

onicu za dva dolara po danu.

Todd kimne kao da mu cijena potpuno odgovara.

— Hoćete li duže ostati, gospodine? — raspita se Ralston. Razmišljao je nije li možda trebao reći tri dolara, ali za to je sada bilo prekasno. Rasklopi knjigu gostiju, umoči pero u tintu i pruži ga Toddu.

— Mislim ostati do subote — odgovori Todd dok se upisivao u knjigu posjeta. — Kako sam obaviješten, prije neće doći nijedna kočija.

— Kočija Billa Longa za Dabdeston prolazi utorkom i četvrtkom. Srijedom i petkom se vraća.

— Mogu li njome doći do željeznice?

— Ne, samo drugom linijom, ali mislim da jedina kočija koja vozi izravno za željeznicu polazi subotom. Prilično je teško odavde doći do željeznice.

— Nije bilo lako ni doći od željeznice ovamo — reče Todd i rukom otare prašinu sa šešira. Unatoč zastoru prašina je ipak ušla u kočiju i zaprašila odjeću. Todd je osjećao kako se sav lijepi od znoja i čeznuo je za kupkom.

— Da li ste ovamo došli poslom ili za zabavu, gospodine Todde? — upita Ralston.

— Poslom.

Todd pomisli ima li uopće nekog tko bi došao ovamo tražeći zabavu, a pomisao da ovdje provede odmor bila mu je upravo smiješna. Ponovo stavi šešir, izvadi maramicu i obriše lice. Ralston podigne njegove kovčegte i uputi se prema stubama.

— Tražite li možda ovdje neku određenu osobu? — upita ga vlasnik hotela.

— Možda.

— Možda vam ja mogu u tome pomoći?

Todd ne odgovori, ali umjesto toga reče u pomalo šaljivom tonu:

— Kad je stigla kočija, ispred novinskog ureda bilo je vrlo živo.

— Hmm, da, borba šakama — odgovori Ralston smiješeći se pri tom.

— Borba šakama? — Činilo se da je Todd zgranut. Jedan džentlmen može se boriti šakama samo iz sportskih razloga, ali nikad u javnosti ne smije izazvati takvu sablazan.

— Tukli su se Don Edmund, vlasnik novina, i Cole McRae iz Pitchforka. Edmund je napisao članak pošto je Pitchfork ograđio Sticku potok. U to je došao ovamo Cole i Edmundu dao po nosu. Pretpostavljam da će Edmund sutra imati lijepu šljivu ispod oka. Njih su dvojica kao pas i mačka.

Pretpostavljam da je Pitchfork ranč? — reče Todd slijedeći Ralstona gore po stubama.

— To je imanje Amosa McRaesa. Cole je njegov sin. Starijeg sina Amos je izgubio prije dvije godine kad su tjeroali stoku. Mladi je umro od groznice još kao dijete. Sada ima još samo Colea i jednu kćer.

— Da li je Pitchfork veliki ranč? — upita Todd premda je već unaprijed znao odgovor.

— Najveći u okolici. Ali Edmund vjeruje da ga Amos namjerava još povećati. On tvrdi da Amos namjerava uništiti male rančere tako što će im uskratiti vodu a zatim ih protjerati i preuzeti njihove pašnjake.

— Mislite da gospodin Edmund ima pravo?

— Ne znam — odgovori Ral-

ston dok je Todda vodio u njegovu spavaonicu.

Spustio je kovčege i rukom otrao znoj s lica.

— Amosa sam uvijek smatrao poštenim i pravednim čovjekom. Nisam nikad čuo da je svojim susjedima nanio nepravdu. Ali ono što tvrdi Edmond zapravo je prilično razborito. Što netko ima više, više i traži. Amos ima veliki nezaduženi posjed. Mnogi su kod njega zaduženi. Ali kaže se da velika riba guta malu. Amos je prilično velika riba u ovome kraju. Unatoč tome nisam ga nikad smatrao lošim čovjekom.

Todd se smješкао. Poznavao je nekoliko velikih riba, a ti su se ljudi činili veoma ugodni. A nikad nije upoznao neku veliku ribu koja ne bi progutala svaku malu ribu iz svoje okoline. Ali čak ni najveća riba nije mogla biti protivnik lasici.

— Da li vam se dopada soba?
— zanimalo je Ralstona.

Bila je to velika soba. Namještaj se sastojao od velikoga mjenjenog kreveta, hrastove komode s ogledalom pozlaćena okvira, odgovarajućeg ormara, stolica s priborom za pranje i stolice za ljuljanje s mekanim jastukom. Veći dio poda bio je pokriven sagom. Sve u svemu bijaše to ugodna soba, bolja no što je očekivao. Ali nije to htio pokazati.

— Mislio sam... — započne ali odmah ušuti. Smiješak mu bijaše ljubazan, ali ništa više.

— To je najbolja soba što je imam — reče ispričavajući se Ralston.

— Sasvim je u redu — reče Todd. — A kupaonica?

— Odmah ovdje kod brijačnice.

— Zar nemate kade za goste? Ralston odmahne glavom.

— Do sada je nitko nije tražio.

Ovo je zaista primitivna okolina, pomisli Todd. Gotovo tako kao najzabitnije četvrti New Yorka. No, već će se nekako snaći.

— Hvala — reče vlasniku hotela dajući mu time do znanja da je razgovor završen.

Ali Ralston je još oklijevao, a oči su mu sjale od znatiželje.

— Želite li možda još nešto?

— Ne, hvala.

— Blagovaonica je otvorena od šest sati dalje za večeru.

— Hvala — reče Todd s dosadom u glasu.

Ralston napokon odustane i udalji se.

Todd pogleda bravu i ključ u vratima. Beskorisno. Svako bi dijete s malo žice moglo otvoriti vrata. Ali sa unutrašnje strane bio je zasun. Todd povuče zasun na vratima, pa pođe do prozora i pogleda napolje.

Tik ispod prozora bio je krov neke male šupe, što je bila nadograđena na stražnjoj strani. Krov je bio dva metra udaljen od prozora. Todd zadovoljno kimne glavom. Bila je to dobra mogućnost ukoliko bi naglo morao napustiti hotelsku sobu. Nekad nije polagao mnogo važnosti na izlaze za nuždu. Zar je s godinama postao oprezniji? Ili je izgubio živce? Ali to je vjerojatno samo zbog te ušljive okoline. Ovaj mali prašnjavi gradić ga je obeshrabrio. Promatrajući ovaj krovic, prisjetio se krovova Pariza.

S lijeve i desne strane ulice nalazile su se kuće u nizu, a stražnja su dvorišta bila ograđena daskama. U jednom je dvorištu blejala krava, u dru-

gom su se kokoti valjali po prašini, a u zraku se osjećao neznan miris svinjca.

U daljini zamijeti još više kuća. Neke od njih su zgodno izgledale sa svojim bijelo obojenim ogradama. Neke su bile očuvanije, a neke trošnije.

Todd se povuče u sobu i skine kaput. Odloži prsluk i kravatu, a zatim svuče košulju svu priličnu uz tijelo od znoja. Pogleda se u ogledalo. Lice mu bijaše mršavo, upalih obraza, a tamne oči sjale su suviše oštro.

Ramena mu bijahu široka i mišićava. Besprijekoran kip atletičara, sa samo jednom ružnom mrljom – starim ožiljkom od metka.

Todd se okrene promatrajući leđa u ogledalu. Ožiljci bičevanja još su se vidjeli. Razmišljao je da li će ikad nestati.

Uzdahnuo je, okrenuo se od ogledala i ispružio se na krevetu. Kad se nekoliko trenutaka odmorio, sjetio se da mora još mnogo toga učiniti. Bude li imao sreće, mogao bi svoj posao završiti do subote, kad polazi kočija. Ali sumnjao je u to. Vjerojatno će morati ostati ovdje do slijedeće subote, a moglo bi se otegnuti još tjedan dana. Pomisao da će toliko vremena morati ostati u Stick Cityju ispunila ga užasom.

Ustane s kreveta i otvori kovčeg. Unutra su bile dvije čiste košulje i dva para rublja, a odozgo stare novine i nekoliko kamena da ispune prazninu.

Uzme jedan par rublja, košulju i ponovo zatvori kovčeg. Ispod kreveta bilo je dovoljno mjesta i ondje smjesti oba kovčega. Nadam se, pomisli Todd, da ovdje nema džepara, jer bilo bi mu neugodno objasniti sadržaj

kofera. Ali džepari ne bi ni tražili objašnjenja.

Todd ponovo obuče prašnjavo putno odijelo, načini mali zavežljaj sa čistim rubljem, stisne ga pod pazuh i napusti sobu.

II

Jedini stolac u brijačnici bio je zauzet. Čovjek je sjedio na stolici i bubnjao prstima po naslonu dok mu je brijač stavljao pijavicu ispod lijevog oka. Todd pomisli da bi to mogao biti novinar Edmund. Ralston je rekao da je Edmund dobio udarac šakom po oku.

Čovjek na stolici nije se po svom izgledu uklapao u okvire maloga stočarskog gradića. Nosio je bijelu platnenu košulju, prsluk i hlače bili su šivani po mjeri, a čizme sjajno ulaštene. Gusta crna kosa brižljivo začesljana i namazana kremom, a mala šiljasta bradica uredno oblikovana. Mirisao je na jorgovan.

Kad je brijač smjestio pijavicu na lice mušterije, okrenuo se prema Toddu i brzo ga odmjerio od glave do pete. Zamijetivši zavežljaj ispod ruke, nasmiješio se i očito ponosan na svoj dar zapažanja upitao:

– Želite li kupelj, gospodine?

– Da... što je moguće topliju.

Todd se nadao da ovdje ima tople vode. Prisjetio se raznih priča koje su kolale o takvim malim mjestima pa stoga doda:

– Ako smijem moliti, svježu vodu.

– Dakako – spremno odgovori brijač.

Ispriča se obojici i brzo nestane u pokrajnoj prostoriji da bi pripremio toplu vodu.

Dok je pijavicu punila svoj že-

ludac, čovjek je jednim okom promatrao došljaka. Oko mu bijaše tako tamno da se nije mogla raspoznati rožnica od šarenice. U tom oku zasje iskra nadmoćnosti i neki demonski izraz. On površno kimne glavom čovjeku u znak pozdrava, a zatim sjedne na klupu. Na klupi su ležale presavinute mjesne novine »STICK CITY SENTINEL«. Novine su bile od prošle subote i tako rastvorene da se mogao pročitati članak u kojem je Don Edmund izazvao bijes Colea McRaesa. Todd dohvati novine. Površan pogled na čovjeka u stolici uvjeri ga da tamo sjedi pisac tog članka. Todd pažljivo pročita članak. Bilo je mnogo nagovještaja izrečenih kićenim jezikom, ali nikakvih činjenica, samo pokušaj da se izazove bijes.

Pošto je Todd pročitao članak, prelistao je novine. Bio je to tjednik. Uobičajene novosti s Istoka i Zapada i nešto politike – sve te novosti Todd je već odavno znao. Lokalne vijesti također nisu bile posebno zanimljive.

Napokon Todd zamijeti ime Millarda Samsona. U članku je pisalo o novoj haljini koju je dobio Samson donio svojoj supruzi iz New Yorka, gdje je bio na službenom putu. Haljina je bila krojena po posljednjoj pariškoj modi i očito je budila zavist ovdašnjih žena.

Kakva li je sada moda u Parizu? – pomisli Todd s osjećajem sjete. Njemu se Pariz veoma svidio i žalio je što ga vjerojatno neće nikad više vidjeti.

Brijač je mahao svojim alatom sve dok se pijavica nije dovoljno zasitila i ostavila svoju žrtvu. Brijač ju oprezno stavi u

neku staklenu posudicu, a zatim ranu namaže stipsom.

– Da li je to sve za danas, gospodine Edmund?

– Da – odgovori novinar i dignu se sa stolice.

Dok je oblačio kaput, nekoliko puta smeteno pogleda u Todda. Bio je prilično nizak, ali dobro građen. Jedan od onih tipova iz kojih izbija energija pri svakom pokretu. Bio je čovjek koji se neprestano pokušavao nečim istaći. Odjeća i izgled odavali su profinjeni ukus.

Brijač odvede Todda iza zastora u neku malu prostoriju. Tamo je bila kada. Pruži Toddu komad sapuna i čisti ručnik. Brijač je stajao na mjestu i činilo se da bi najradije ostao ovdje i pričao s mušterijom.

Todd bi također rado čuo poneko mjesno ogovaranje, ali to je bilo nemoguće. Nije se želio svući pred stranim čovjekom. Ožiljak od metka ne bi nimalo smetao, čak je mogao biti ponosan na nj, ali ožiljak od bičevanja ne bi mogao časno objasniti. Dakle, dao mu je na znanje da želi ostati sam i brijač se razočarano povukao.

Todd se skine i objesi odjeću na klin. Zatim uđe u kažu. Voda je bila topla i prijalo mu je da se opusti od napetosti. Nagnuo se i s uzdahom se sjetio Saratoga Springsa, Whitea Sulphura, Springsa, Baden-Badena i Emsa. Ali osobito se rado sjećao Saratoga Springsa i svoga prvog posjeta.

Bilo mu je jedva deset godina kad ga je pukovnik uzeo iz sirotišta da iz njega načini džentlmena. Kad je navršio šesnaest godina, pukovnik je smatrao da je dovoljno odrastao da ga uvede u neka određena društva.

Brižan odgoj i obrazovanje kod mladog su čovjeka, doduše, donekle urodili plodom, ali ispod te tanke površine još je ostao pomalo divljak. Ali mlade dame, kćerke bogataša, upravo je magično privlačio. Ta godina dana, pomisli Todd, bila je najljepša godina njegova života.

Zatvorio je oči i prepustio se uspomenama koje pomalo pređu u sanjarenje.

Najednom ga prene glas brijača. Čovjek proviri glavu između zastora i pogleda u Todda. Todd se malo prestraši, a zatim upita malo povišenim glasom:

— Što je?

— Već ste više od jedan sat u kadi — odgovori brijač — pa sam se pobojavao da vam nije slučajno pozlilo. Da li je sve u redu? Naime, u mojoj se kadi do sada još nitko nije utopio. Ne bih želio da se to sada dogodi, to bi štetilo mom poslu i dovelo me na loš glas.

Todd uto shvati da čovjek nikako ne može vidjeti njegova leđa, što ga donekle smiri pa reče:

— Mislim da sam malo odspavao. Vjerojatno znate kako tako dugi put kočijom može umoriti čovjeka.

— Danas ste stigli kočijom?
— upita ga brijač.

Todd nije sumnjao da čovjek već odavno zna odgovor. Novost o dolasku jednog neuobičajeno otmjeno obučenog stranca u međuvremenu se već morala proširiti u tako malom gnijezdu. U najmanju ruku je vjerovao da su ga već ogovarali.

— Za nekoliko će trenutaka izaći — reče Todd. — A zatim me možete obrijati i ošišati. Ali sada me pustite da se obučem...

Brijač podigne obrvu. Todd uopće nije izgledao kao da mu je bilo potrebno brijanje i šišanje. Prije svega kosa mu je bila nedavno čak izvrsno podšišana. Ali posao je posao, stoga brijač reče Toddu:

— Stolica je upravo prazna, držat ću je za vas.

— Hvala.

Kad se zastor zatvorio iza brijača, Todd izađe iz kade, obuče se i izađe napolje.

Dok mu je brijač po dužnosti stavljao ručnik oko vrata, Todd reče:

— Moram priznati... imate prvorazredan dućan. Jeste li vi vlasnik?

— Jesam — brijač pokaže na ime napisano na izlogu. — Charlie Nardin, to sam ja.

— Ja sam James R. Todd iz Richmonda u Virdžiniji — reče ljubazno Todd.

Nardin se nasmiješi. Najugodniji dio njegova zvanja bijaše za njega da popriča s mušterijom. Osobiti mu je bio užitak popričati s nekim tko je tek stigao u grad.

— Da li je to vaš prvi posjet ovom gradu?

— Da.

— Zgodan gradić, zacijelo će vam se svidjeti.

Na to se Todd htio glasno nasmijati. Mnogo bi radnije sada bio u Parizu ili Londonu, Bostonu ili Washingtonu. Ali Stick City...? Svladao se i ništa nije primijetio. Ozbiljnim glasom nastavio je razgovor.

— Kako ste već dugo ovdje, gospodine Nardine? — upita brijača.

— Od 1873. Došao sam ovamo zbog privredne krize na Istoku. Imao sam zgodan mali dućan u Peoriji. Ali zbog krize posao je

slabo išao pa sam morao zatvoriti dućan. Mnoge moje mušterije tada su odselile na Zapad, a i ja sam napokon odlučio da odem.

— Kako to da ste izabrali baš Stick City?

— No, zapravo, nisam ga baš izričito izabrao — odgovori brijač, smiješeći se i sapunajući mu lice. — U to sam vrijeme putovao kolima i vozio sa sobom stolac. U Dadestonu — to je glavni grad kotara, znate to sigurno, zaustavio sam se. Prišao mi je jedan čovjek iz Stick Cityja, rekao da je gradu nužno potreban brijač i zapitao ne bih li ja bio zainteresiran. Ja sam bio zainteresiran i tako sam sada ovdje.

— Ide li posao dobro?

— Prilično. Stick City nije dođe Peoria, ali nije ni tako loše.

Nardin povuče britvom po remenu da provjeri je li dovoljno naoštrena. Doduše, volio je govoriti o sebi, ali još je više htio saznati o ovom strancu. Zbog toga nastavi:

— Ukoliko mi dopustite da vas upitam, gospodine Todd... što vas je dovelo ovamo? Mislim, da li ste slučajno na proputovanju? Želite li možda nekoga ovdje posjetiti ili se možda naseliti ovdje?

— Možda — odgovori Todd.

— Zgodan je to gradić — nastavi Nardin. — Nije baš neki velegrad, ali neće biti tako brzo zbrisan sa zemljopisne karte. No, vi valjda razumijete što mislim. Solidan gradić, koji će opstati sigurno još stotinu godina ako ne i više. Dakle, zgodno mjestance za nekoga tko želi početi iznova.

— Dakle, vi biste mi preporu-

čili da uložim novac u ovom kraju? — upita Todd.

— Svakako! Da imam više novca, i ja bih to učinio.

Nakon toga obojica su neko vrijeme šutjela, jer se Nardin posvetio svome poslu. Kad je završio brijanje, ponovo upita:

— Vi, dakle, namjeravate ovdje uložiti neki novac, gospodine?

— Možda — odgovori ponovo Todd.

Nardin je beznadno čekao dalje informacije, ali mu ih Todd nije pružio. Zatim ga je počeo šišati.

— Ja znam mnoge stvari koje se ovdje u gradu događaju. Zna te, kao brijač čujem svašta i tako znam tko je bogat a tko nije. Znam i što se isplati a što ne. Možda saznam i za vas neku povoljnu priliku, gospodine Todde? Znam, na primjer, jednu zgodnu kuću koja će se uskoro prodavati.

— Za kuće nisam zainteresiran.

— Možda neki prikladan dućan?

— Ni to me ne zanima.

— Onda goveda. U trenutku možete ovdje povoljno kupiti prvoklasna goveda, ali prije no što okiši.

— Ne, u goveda se ne razumijem.

— Hm... ali ovdje jedva da ima nešto drugo — reče Nardin.

— Možda nema uopće ništa što bi me zanimalo — reče Todd i zamisli se. Zatim nastavi: — Koliko znam, u ovom se gradu nalazi samo jedna jedina banka, zar ne?

— Jedna dobra i solidna banka.

— Ona je u privatnom vlasništvu, zar ne?

— Hm... pripada Millardu Samsonu, on je fin čovjek. Ali ne vjerujem da bi njega znimala prodaja banke... ako ste na to mislili.

— Ne! — Todd se smješкао zabavljajući se pri tom. — Ja i ne pomišljam kupiti banku.

— Ali onda, što vas... — Nardin se ugrize za usnicu. — Izvinite, gospodine Todde. Znam da me se ne tiče, ali probudili ste u meni znatiželju. Što, zapravo, namjeravate?

Todd pogleda u škare koje je Nardin držao u ruci.

— Jeste li gotovi? — upita ga.

— Mislim da jesam — odgovori Nardin i odloži škare. — Možda malo vodice za lice?

— Ne, samo malo talka.

Kad je Todd bio spreman da izađe, okrenuo se i rekao:

— Voda, gospodine Nardine, to bi me zanimalo.

— Voda...? — ponovi iznenađeno brijač. — O, nje nema ovdje u takvom izobilju da bi se mogla još i prepustiti!

Todd izađe na ulicu zadovoljno se smješajući. Kad netko želi da se nešto pročuje, onda to treba objaviti na pravom mjestu. Zbog toga Todd krene u STICK CITY SENTINEL.

Bila je to uobičajena jednostatna zgrada. Vrata bijahu širom otvorena. Prostorija je bila ograđena pultom i pomičnim vratima.

Štamparski stroj zauzimao je gotovo cijelu prostoriju. Za njim je radio mršavi mladić s velikom mrljom tinte na obrazu.

Edmund je sjedio u kutu za pisačim stolom. Kad je Todd ušao, nešto je pisao. Podigao je

glavu, zatim ustao i prišao pultu.

— Dobar dan — imao je vrlo ugodan duboki glas. — Mogu li vam pomoći?

— Vi ste gospodin Edmund, izdavač novina, zar ne?

— Da, ja sam.

— Drago mi je, ja sam James R. Todd i upravo sam stigao iz Richmonda. Čuo sam da se ovdje nalazi neki stari indijanski izvor ljekovite vode ili tako nešto. Nadam se da ćete mi znati reći put do njega.

— Vi ste antropolog, gospodine Todde? Smijem li vas nazvati profesorom?

— Ne, nisam. — Todd je malo oklijevao, a kad je vidio da je i slagar prestao raditi i da sluša razgovor, nastavio je:

— Ne, ja sam naprosto putnik koji voli zanimljivosti. Čuo sam o tom izvoru pa pomislih da ga pogledam izbliza.

— Ali tu se nema mnogo što vidjeti. Samo rupa puna vode. Gotovo da se ne isplati jahati donde.

— Unatoč tome htio bih ga vidjeti i sâm to ocijeniti.

— Leži na Pitchforkovim pašnjacima. Ali ne bih vam savjetovao da se tamo sami uputite. Ukoliko ga doista želite vidjeti, ja ću vas do tamo pratiti.

— O, ne! — branio se Todd. — To ne mogu nikako od vas tražiti, gospodine Edmund.

— Ali to mi neće biti teško.

— Ne, nikako, zaista ne mogu od vas primiti takvu žrtvu.

Edmund ga je ispitivački promatrao, siguran da Todd ima neke druge namjere.

— Dakle, nije ga teško naći — reče Edmund. — Morate poći cestom iz grada. Zatim preći jedan most, ispod kojeg teče neki

bijedni potočić. To je Stick Creek. Slijedite ga nekih pet milja u unutrašnjost. Zatim ćete naići na divlju stazu, to je zapravo stara indijanska staza koja vodi do neobično velikih stijena. Izgledaju poput neke stare žene, pa se i zovu »squaw«. Iza njih skrenut ćete lijevo i ostati na stazi, a zatim ćete stići do izvora. Od mosta je udaljenost oko deset milja. Iako je okolica divlja, nećete promašiti put.

— Ali vi mi zacijelo ne biste savjetovali da taj put poduzmem još danas?

— Ne bih. Teško da biste se uspjeli vratiti do mraka, a sigurno ne biste željeli tamo provesti noć.

— Ne, svakako. — Todd se zahvali Edmondu za obavijest i izađe napolje. Osjećao je kako slagar gleda za njim.

Ali slagar nije bio jedini koji ga je promatrao. Kad je Todd prolazio ulicom, osjećao je na sebi iznenađene poglede. Neki su ga promatrali sasvim otvoreno i bez sustezanja. Todd je razmišljao što sada o njemu razgovaraju. Pomisli koliko će potrajati dok glas o njemu ne stigne do Pitchfork-ranča. Očito do sutra ujutro.

III

Osvanuo je novi vruć i sparan dan. Todd je ležao budan i razmišljao što sve danas mora učiniti. Pri tom nije osjećao ni uzbuđenje ni zadovoljstvo. Ovaj put je sve prihvatio samo kao posao. Doduše malo ugodniji nego da prekopava po smeću, ali ipak samo posao. Razmišljao je što će se dogoditi kad sve bude završeno.

Vjerovao je da ipak negdje

postoji neki drugačiji život koji bi se isplatio. Kad bude imao dovoljno novca, ići će u druga mjesta gdje ga ne poznaju. Dakle, već se sada mora pobrinuti da sakupi dovoljno novca.

Ustane, pride otvorenom prozoru, nagne se i pogleda u nebo. Nigdje ni traga oblacima. Nije bilo nade da bi vrućina popustila.

Za vrijeme doručka bio je svjestan pogleda koje su mu ljudi upućivali. Isto se ponovilo kad se uputio u najamnu staju. Staja je pripadala kovaču. Kovač je bio snažan čovjek, srednje dobi. Upravo je potkivao konja.

— Iznajmio bih jednoga jahaćega konja — reče Todd.

Čovjek ga je gledao s omalovažavanjem, promatrajući njegove mekane, njegovane ruke.

— Vama će biti potrebna kola. Zgodna mala kolica s jednim konjem.

— Ne, želim konja.

»Doduše, bolje bi bilo s kolima, ali kako ću kolima preći preko indijanske staze«, pomisli Todd.

— Onda možda neku zgodnu malu kobilu, zar ne? — upita ga kovač, a u glasu mu se osjećala podrugljivost.

Todd je to odmah shvatio i zato nastavi:

— Potreban mi je dobar konj, koji je siguran na nogama... i koji me može nositi.

Kovač ga još jednom promotri, a zatim promrmlja:

— Stoji dolar na dan... unprijed.

Todd mu dade dolar. Kovač mu okrene leđa i uđe u staju. Kad se vratio, vodio je za uzde nekoga čupavog konjića, koji je Toddu jedva dosezao do prsa.

Todd podigne obrve i obrati se kovaču:

— Konj bi mi bio draži!

— Konj... — reče kovač ponovo promotrivši Toddovo odijelo i ruke. Zatim podrugljivo doda: — Vi mislite... temperamentnijeg nego što je ovaj ovdje?

Pitanje je bilo izazovno, ali na to je Todd već odavno bio naviknut. Izazovi su ga mogli stajati i života, a jednom se to gotovo i zbilo. Ali sada više nije bio tako ranjiv kao nekoć. Bilo bi prokleta glupo da se daje izazvati i da slomi vrat zbog lažnog ponosa.

Ali ipak... jednoć je bio vrlo dobar jahač. Jahao je tvrdoglave irske konje i skakao preko visokih prepona, pripitomljivao je i jahao neukroćena grla.

— Da — reče Todd. — Želim temperamentnijeg konja.

Ubrzo zatim kovač se pojavi s drugim konjem, dobro građenim mladim pastuhom.

— Evo pravoga konja za vas — reče kovač.

»Dakle, konj koji još nije bio pravo jašen, vjerojatno neka tvrdoglava životinja« — pomisli Todd.

Kovač je znatiželjno pratio kako je Todd pritegao stremen za još dvije rupice, a zatim uzde podesio prema rukama. Još je znatiželjnije promatrao kako je skočio u sedlo i znalački potegao uzde.

Krenuo je laganim kasom. Napustivši grad, ubrzo je našao most i nastavio put kako mu je Edmund opisao. Na nekim mjestima je zaista put bio tako loš da je morao sjahati.

Najednom u daljini ugleda nekog jahača. Todd je imao u džepu revolver, neko staro oružje ograničena dometa. Još ga

nije upotrijebio i nije točno znao kako se njime puca.

Najednom se nasmiješi.

Čovjek na velikom pastuhu nije bio nitko drugi nego Don Edmund. I on je morao sići s konja da pređe preko uske staze. Njegov se vranac teško prilagođivao putu. Vjerojatno je novinar bio u potrazi za nekom pričom. Ali dobit će je tek kada Todd bude daleko odavde. Todd pomisli da neće biti naodmet da prati novinara.

Ponovo spremi revolver u džep i uputi se dalje. Prvo u galopu, zatim u kasu, a tada ponovo korakom. Krajolik je postajao sve nepristupačniji i neprohodniji. Zatim je naišao na zapreku: put je bio zatvoren nasipom. To je vjerojatno već zemlja Amosa McRaea, pomisli Todd. To bi značilo da se Todd nalazio na ranču Pitchfork. Morao je proći dobar komad puta dok nije naišao na mjesto gdje je mogao prijeći nasip. Zidovi nasipa bili su prilično strmi. Dok je polagano jašio dalje, ponovo na jednom mjestu ugleda Dona Edmunda. Novinar je zbog vrućine skinuo kaput. Djelovao je umorno i iscrpljeno. Todd pomisli kako će još dugo izdržati na ovoj vrućini, ali činilo se da je to izdržljiv čovjek.

Todd se najednom našao usred neprijaznoga krajolika, koji se sastojao od pijeska i stijena, između kojih je raslo jedno, gotovo sasvim smeđe šipražje, osušeno od vrućine, boreći se za opstanak. Jedino zelenilo bila je škrta trava oko male bare iza nasipa. Todd je odavde mogao vidjeti stijenu koju su nazivali »squaw«, kamenitu gospodaricu ovoga malog djelića pakla.

Najednom se podigne prašina ispred Toddova konja. Začu se jeka pušcanog metka, koji se rasprsnuo o stijene. Metak je vrludao po procijepima stijena i činilo se kao da odjekuje po drugljivi smijeh. Toddov konj se prestrašio i zaništio.

Prvi hitac nije bio namijenjen Toddu, ali drugi je sasvim sigurno bio namijenjen njemu. Todd osjeti kako mu je metak prošištao tik uz glavu.

Konj prestrašeno pojuri naprijed. Todd nije znao da li da ga još brže potjera ili da potraži zaklon između stijena. Prije no što se odlučio, konj se propne, a zatim poklekne. Todd je još uspio izvući noge iz stremena i skočiti sa sedla. Bespomoćno je pao na tvrdu zemlju. Dašćući je ostao ležati na zemlji i nije se mogao pomaknuti. Napokon se ipak sabrao, okrenuo na bok i sjeo. Uto je ugledao kako mu prilazi neki čovjek, visok, vitak mladić sa šeširom široka oboda odmaknuta sa čela. Držao je u ruci pušku uperenu u Toddova prsa.

— Tko ste vi? — upita ga mladić.

Todd je samo mahao glavom jer je bio još ošamućen.

— James R. Todd iz Richmonda u Virdžiniji.

Ime očito mladiću nije mnogo značilo.

— Tada ste prokleta daleko otišli od svoje kuće, gospodine! Što, do vraga, radite ovdje?

— Jašem. — Todd je razmišljao gdje je sada Don Edmund. Ukoliko bi njegov položaj postao još opasniji, tada bi bilo dobro da mu novinar priskoči u pomoć. Ali možda uopće nije u opasnosti, a novinar sve to promatra iz prikrajka.

Čovjek s puškom upita ga po drugljiivo:

— Ah, znači da ste slučajno prošli klanac i prešli preko nasipa?

— Da — Todd je i dalje buljio u pušku i ljutio se na mladićevo ponašanje. Ljudi se ovdje na Zapadu ponašaju bez imalo poštovanja prema džentlmenima, a to je Todda smetalo. Ali položaj mu nije dopuštao da to izreče.

— Recimo da je zaista tako... a zašto ste onda htjeli pobjeći kad sam ispalio prvi hitac?

— Konj se prestrašio i pojurio — odgovori Todd.

— A zatim ste pali? — čovjek se glasno nasmije.

Todd proguta pljuvačku i ljutito uzdahne. Puška nije više bila uperena u njega. Podigne se i otare prašinu s odijela. Zatim digne šešir i opraiši ga, promatrajući pri tome mladića.

Bilo mu je oko dvadeset godina. Lice preplanulo od sunca i vjetra, okruženo plavom bradom, ali ipak vrlo mlado. Šešir i čizme otrcane, ali vidjelo se da su jednoč stajale mnogo novaca, a isto tako i opasač s revolverom.

Teško je bilo ocijeniti mladića. Na prvi pogled činilo se kao da je običan kauboj, ali otmjeno držanje pristajalo je uz skupe čizme i šešir.

Todd se sabere i odigra ulogu zapanjenog džentlmena.

— A tko ste vi, gospodine? Kojim pravom ste pucali na mene?

— Ovo je moja zemlja i na nju ste vi bespravno stupili, gospodine!

— To je dakle ranč Pitchfork, zar ne?

— Da.

— Ali vi niste Amos McRae?

– Ne, nisam, ja sam njegov sin Cole. Zar vas moj otac poznaje?

– Ne.

– Mislim da bi bilo dobro da vas upozna – reče Cole. – Pođite sa mnom, gospodine! Vjerujem da će moj otac željeti da vas upozna!

IV

Todov konj je pobjegao, vjerojatno je već bio na putu kući. Dakle, obojica su morali uzjahati Coleova konja. Konj je bio sav znojan od napora. Todd je razmišljao koliko će mu vremena trebati da provede svoj plan i da se ponovo uputi u civilizaciju.

Na obzorju se pojavi ranč. Ne suviše velika dvokatnica usred drveća topola. Donji dio kuće bijaše od kamena, a gornji od dasaka oličenih bijelom bojom. Vjerojatno naknadno nadograđen. Prekrivena veranda sa četiri stube prostirala se preko cijelog pročelja kuće. Vrata su se nalazila točno u sredini, a sa svake strane po jedan prozor. U sredini kuće bio je veliki kameni dimnjak a iza kuće nadograđena kuhinja. Ispred verande bijahu lijehe sa cvijećem, što je bio očiti znak da u kući ima žena.

Iza kuće bile su gospodarske zgrade, spavaonice za kauboje, šupe i staje. Sve su zgrade bile bijelo oličene, ali nije bilo zasađeno cvijeće.

Kad su se približili kući, Todd osjeti miris svježe ispečenog kruha. Postao je svjestan koliko je zapravo gladan i umoran, koliko je prljav, znojan, prašan i zaudara na konjski znoj. Možda je ipak trebao unajmiti kola kako mu je to kovač savjetovao.

Mogao se dovesti ravno ovamo i tako bi djelovao kao bogataš a ne kao skitnica.

Ali time bi morao učiniti prvi korak, a na ovaj način bio je prisiljen upoznati Amosa McRaea. Bude li imao sreće, tada će ga privoljeti da kaže pravi razlog svog dolaska do indijanskog izvora. Tako će morati protiv svoje volje ispričati sve Amosu McRaeu.

Kad se Cole zaustavio ispred kuće, vrata su se otvorila. Čovjek koji je izašao na verandu vjerojatno je bio Amos McRae. Otac i sin su slični, iako je očevo lice bilo tridesetak godina starije, s više bora od vjetra i kiše, a plava brada protkana sje-dinama. Stariji muškarac bio je obučen slično kao sin, samo što nije imao šešir i pušku. Izašao je na verandu, pa se moglo zamijetiti da prilično šepa na desnu nogu.

– Što se to događa, Cole? – poviče sumnjičavo promatrajući Todda.

Todd siđe s konja, dostojanstveno se nakloni i predstavi.

Amos McRae upitno pogleda svog sina.

– Uhvatio sam ga na našem zemljištu kad je prešao nasip – odgovori Cole.

– Slučajno sam onuda prolazio kad me je vaš sin zaustavio i doveo ovamo.

– Hm, slučajno ste prešli nasip? Gdje vam je konj?

– Prvo sam ispalio hitac za opomenu, a tada je htio odmagliti, ali je pao s konja a konj je odjurio dalje. A kako nisam htio da svojim nježnim nožicama ide pješke dalje, stavio sam ga na svoga konja.

Todd se ljutio na primjedbu

da je pao s konja poput nekog početnika, ali nastavi:

– Nisam namjeravao odmagliti, kao što je to izvolio reći vaš sin! Unajmio sam konja koji još nije bio uvježban i preplašio se pucnja. Tako sam pao.

Cole prezrivo mahne glavom. Na vratima se pojavila neka žena, približila se Amosu i upitala:

– Što je to, tata?

– Cole je na našim pašnjaci-ma uhvatio nekog stranca – odgovori Amos McRae.

Izgled i držanje djevojke otkrilo je da je također jedna od McRaeovih, očito kćerka rančero-va. Bila je nešto mlađa od Colea, imala je vjerojatno devetna-est ili dvadeset godina. Plave začesljane kose, vrlo jednostav- no obučena. Smeđa jahaća suk- nja pridržana kožnim pojasom, isprana platnena bluza otvore- na na prsima. Suknja joj je do- pirala do gležnja i vidjele su se muške jahaće čizme. Potpuno obična seoska djevojka, koju će nekoliko poroda poružniti i odebljati, ili će pak postati mr- šava i ružna od naporna rada. Jedno obično dosadno biće.

Todd se vrlo pristojno naklo- ni djevojci i predstavi se.

Ona mu ne odgovori, samo ga pogleda. U njenom pogledu osjetio je priznanje, a bio je to i suviše odvažan pogled za tako mladu djevojku.

– Susreo sam ga napolju kod nasipa – reče Cole sestri.

Zatim se obrati Toddu i upita ga:

– Što ste tražili kod našeg nasipa?

– Sasvim slučajno sam pro- lazio onuda – ponovo će Todd. To je već toliko puta ponovio da je žalio sâm sebe. – Htio sam

posjetiti indijanski izvor. Kako sam čuo, nalazi se ovdje u blizi- ni, rečeno mi je da slijedim Stick Creek i da tako neću po- griješiti. Vaš nasip nisam mo- gao zaobići, ali da sam znao da ću svojom prisutnošću izazvati takvu zbrku, s velikim zadovolj- stvom bih ga zaobišao da si uštedim neugodnosti.

Djevojka se smješkala kao da je to zabavlja.

– Tko vam je dao opis puta? – upita ga Amos.

– Neki gospodin u novinskoj redakciji.

– Edmund? – odmah ra- zdraženo upadne Cole.

– Mislim da se tako zove – odgovori Todd. – Ali sada mi dopustite da odem, umoran sam i htio bih se vratiti u grad. Kako je gospodin McRae svo- jim nenadanim pucnjima pre- strašio moga konja, molim vas da mi posudite jednog konja iz vaše staje. Obećajem vam da ću vam ga odmah vratiti i platiti koliko tražite.

– Nikako, ukoliko je istina ovo što ste nam ispričali, ne bi bilo u redu da od vas primimo novac, a ako nije, ne bi bilo baš pametno da vas pustimo tako jednostavno otići – umiješa se Amos.

– A što bi drugo moglo biti? – upita uvrijeđeno Todd.

– Želite li možda ući u kuću da nam ispričate zbog čega ste htjeli vidjeti taj stari indijanski izvor? – ponovo reče Amos.

Djevojka povede Todda kroz uski hodnik u dnevnu sobu. Amos i Cole su ih slijedili.

Dnevna soba je bila vrlo pro- strana. Sa dvije strane bili su prozori kroz koje je ulazilo sun- čevó svjetlo. Namještaj je bio uobičajen, u misionarskom sti-

lu. Ali bilo je i mnogo suvremenih jeftinih ukrasa. Na podu je bilo nekoliko sagova. Dnevna soba kakva se susretala u ovoj zemlji kod srednjeg staleža. Todd je ipak ustanovio da je mnogo udobnija no što je mogao očekivati da će naići u takvoj divljini.

Kad su ušli u sobu, s drugih je vrata ušla žena. Mala debeljuškasta žena pedesetih godina. Smješkala se Toddu kao da je bio pozvani i rado viđeni gost. Njen smiješak je bio otvoren i iskren.

– Nisam znala da imamo posjet – obrati se ona Amosu.

– Ni ja ga nisam očekivao – odgovori rančer. – Gospodine Todde, ovo je moja supruga Sarah.

Kad je Todd poljubio ženi ruku, njeni su se obrazi zarumenjeli. Todd je znao da će od sada biti na njegovoj strani.

Zatim Amos predstavi i svoju kćer Asiju. A kad je i njoj Todd poljubio ruku, mladu djevojku je to više zabavljalo nego što joj je laskalo. Amos se rukovao i s Toddom.

Kad su sve formalnosti bile obavljene, napokon su sjeli. Todd sjedne u naslonjač očekujući da netko započne razgovor.

Započela ga je Sarah McRae. Sjela je sučelice Toddu na stolicu, a po njenim živim očima vidjelo se koliko se obradovala tom nenadanom posjetu.

– Što li vas dovodi na Pitchfork, gospodine Todde?

– Gruba sila, gospodo. Vaš sin me oružjem prisilio da dođem ovamo.

– Oh...! – začudeno uzdahne žena i ljutito pogleda Colea.

– Cole ga je uhvatio kod na-

šeg nasipa! – Amos pokuša obraniti sina.

– Htio sam samo proći pokraj nasipa! – opet ponovi Todd. Njegove su riječi bile upućene rančerovoj ženi. – Bio sam na putu do indijanskog izvora, koji se nalazi ovdje u blizini.

– A zašto ste htjeli onamo?

– iznenađeno ga upita Sarah.

– Da... – umiješa se Asia. – To je zapravo pitanje!

– Htio sam vidjeti taj izvor. Da li je to zločin? – upita Todd.

– A zašto ste ga htjeli vidjeti?

– A zašto ga ne bih smio vidjeti? Zar je neuobičajeno da neki putnik želi posjetiti nešto posebno? – ustrajao je Todd.

– Vjerojatno nema mnogo ljudi koji bi taj izvor smatrali nečim posebnim – reče Amos.

– Za mene jest – tvrdio je dalje Todd.

– Zašto? – upita Asia.

Todd uzdahne kao da mu je bilo dosta tog smiješnog ispiti- vanja i reče:

– Možda sam se i prevario.

– Amose... – najednom reče Sarah. – Kad se Johnny jutros vratio iz grada, pričao mi je da je u gradu neki stranac koji želi kupiti mnogo zemlje.

Amos pogleda Todda i podigne obrve.

– Da niste vi taj stranac?

– Nikad nisam rekao da želim kupiti zemlju – odgovori Todd.

– To nije odgovor na moje pitanje.

– Nemam pojma da li sam ja taj stranac. Ne znam koliko se stranaca ovog trenutka nalazi u gradu... ili što namjeravaju.

– Vi znate što sam time mislio. Kakvim ste poslom došli u grad, gospodine Todde?

Todd bi najradije odmah odgovorio, da sve sredi što je moguće brže, ali vjerojatno ne bi bilo zgodno da tako brzo popusti. Zbog toga je još malo oklijevao prije no što je odgovorio.

— Htio sam dobro pregledati taj izvor. Ukoliko je to ono što ja zapravo tražim, tada ću kupiti zemlju.

— Zašto? — ponovi pitanje Asia.

— Mislio sam tamo nešto izgraditi.

— A što biste to tamo gradili?

— Hm... neku vrst kolibe.

— Kakvu to kolibu? — oštro ga upita Cole.

Todd ga pogleda kao da mu je strpljenje pri kraju. Duboko uzdahne i obrati se Amosu.

— Naprosto sam namjeravao bolje pogledati krajolik. Ukoliko bi odgovarao mojim namjerama, bio bih spreman ponuditi vam pristojnu svotu. Ali budete li tražili pretjerano visoku cijenu, tada ću biti primoran potražiti nešto drugo.

— Grom i pakao, o čemu vi to uopće pričate, čovječe? — prasne Amos.

— Ali...! — poviče Sarah očito iznenađena riječima svog muža. Pogledala ga je prijekorno.

Asia i Cole razmijene iznenađene poglede, očito začuđeni očevom žestinom. Amos se digne i ponovo se obrati Toddu.

— Radije mi malo jasnije objasnite što vi zapravo želite, gospodine. Kako ste uopće došli na to da bih ja za izvor tražio pretjerano visoku cijenu? Što to ima izuzetnog na tom izvoru?

— Ništa. — Todd ustane. — Nisam više voljan ni po koju cijenu kupiti od vas ni komadića zemlje. Sada više ne želim ni pogledati taj izvor. Želim se sa-

mo vratiti u grad i prvom kočijom otići u civilizaciju. Ali za to mi je potrebno neko prevozno sredstvo...

— Gospodine Todde! — protestirala je Sarah i obratila se Amosu: — Zar ne vidiš da je ovaj čovjek iscrpljen? Ti si s njime postupao kao da je konjokradica ili nešto slično! Što li će on o nama misliti?

— Ukoliko se netko šulja naokolo kao lisica oko kokošinca i ako poslije neće objasniti o čemu je riječ... tada sam izabirem kako ću se prema njemu ponašati! — urlao je rančer.

Cole je odobravajući kimao glavom.

— U ovom slučaju otac i nema krivo — reče Asia i obrati se Toddu.

— Vi ste sa zaista nekako čudno ponašali. Mislim da imamo pravo saznati zašto se zapravo zimate za taj izvor.

— Prestani, Aisa! — prekine je majka. — Čekaj da jedan čovjek dođe do daha! Uskoro će noć, gospodine Todde, veselit će nas ako ostanete kod nas na večeri.

— Hvala, gospodo. Ali bojim se da nisu svi sporazumni s ovim vašim pozivom.

— Jesu! — tvrdila je Sarah odlučno. Obratila se svojoj obitelji i rekla:

— On nam je dobro došao, zar ne? Hajde, recite mu to! Kažite mu da se stidite kako ste se loše odnosili prema njemu.

Amos uzdahne.

— Možda smo bili malo i suviše grubi s vama, gospodine Todde. Ali malo je čudno što ste htjeli posve sami pogledati izvor prije no što ste se s nama o tome dogovorili.

— Možda — umorno odgovo-

ri Todd. — Možda nije bilo u redu što sam nepozvan došao na vaš posjed. Ako je tako molim vas da mi oprostite. Bilo bi mi draže da se sve ovo nije dogodilo. Mislim da je najbolje da sada odem i da sve ovo zaboravimo.

— Ali vi ste bespravno došli na naš posjed i dužni ste nam objašnjenje — reče Asia.

Todd preču to pitanje i ponovo zamoli da mu pozajme konja. Sarah ga prekine i ponovo ga zamoli da ostane na večeri.

— Mi ovdje tako rijetko imamo posjete s Istoka. Toliko toga bih rado s vama popričala. Ukoliko vam obećamo da nećemo više ispitivati o onom starom izvoru i zašto se zanimate za nj... hoćete li tada ostati na večeri?

Todd se sada nije više mogao pretvarati da se želi vratiti u grad. Oni bi se mogli predomisliti i i zaista ga pustiti da ode. Zato se nasmiješio gospodarici.

— Vi ste zaista dobri, gospodo! Bilo bi mi vrlo drago da se mogu malo odmoriti.

Očito zadovoljna uzvratila mu smiješak i obratila se svojoj obitelji.

— Da se nitko nije usudio više spomenuti taj stari izvor, jasnno?

— Nećemo ga više spomenuti, sve do poslije večere! — odgovori Asia.

Amos kimne u znak pristanka.

— Moram se pobrinuti za svoga konja — promrmlja Cole i pođe prema vratima. — Ja ću jesti u kuhinji.

— Cole! — prosvjedovala je Sarah.

Ali sin je već zatvorio vrata za sobom.

Sarah je kimnula glavom ne odobravajući Coleovo ponašanje.

— Molim vas da me ispričate, moram još neke stvari srediti u kuhinji. Asia, podi sa mnom, možeš mi malo pomoći!

Asia još jednom pogleda Todda, a zatim se uputi za majkom. Todd ponovo sjedne i ugodno se nasloni uživajući u šutnji za koju je znao da je Amosu neugodna.

Amos najednom upita:

— Želite li nešto popiti, gospodine Todde?

— Hvala, vrlo rado — odgovori Todd, a najradije bi popio cijelu bocu.

Amos donese iz ormara bocu i čaše pa natoči izvrsnoga konjaka koji je Toddu prijao. Bio je siguran da ono najgore tek dolazi.

— Živate u gradu? — upita ga Amos.

— Da, u hotelu.

— Jeste li već dugo u gradu?

— Tek sam jučer stigao.

— Kako vam se sviđa Stick City?

Todd se ustručavao da kaže istinu pa je izbjegavao izravni odgovor.

— Prilično se razlikuje od Richmonda.

Amos se tiho nasmije.

— Možda se sada ne događa mnogo u gradu, ali to će se izmijeniti kad dođe željeznica.

Todd se prestraši i upita:

— Zar očekujete da će ovdje izgraditi prugu?

— Jednog dana hoće — odgovori rančer uzdahnuvši — svakako će se to jednog dana dogoditi.

Todd sakrije olakšanje.

Rančer se, dakle, samo nadao da će željeznica stići jednog da-

na. Dakle, nije znao ništa. Todd ga dalje upita:

— Vi biste vjerojatno željeli da ovamo dođe željeznica?

— No, i te kako! Za nas stočare to bi mnogo značilo.

Zatim su razgovarali o općenitim stvarima, sve dok ih Sarah nije pozvala na ručak.

V

Sarah se presvukla. Umjesto kućne haljine obukla je ljetnu haljinu. Čak je stavila i nešto nakita, malo suviše. Ali nije to zamijetila. Oči su joj sjale od ponosa, a obrazi bili rumeni od uzbudjenja.

Asia se naprotiv nije nimalo potrudila da izmijeni svoj izgled. Došla je k stolu obučena kao prije. Todd je bio prilično razočaran jer je shvatio da se nije svidio djevojci.

Nakon ručka Amos se vratio s Toddom u dnevnu sobu i ponudio mu piće i cigaretu. Todd prihvati ponudeno piće i sjedne u naslonjač. Amos sjedne nasuprot i započne nevezani razgovor o stočarstvu.

Amos je treći put napunio Toddovu čašu kad su Sarah i Asia ušle u sobu. Djevojka odmah pređe u napad i upita:

— Vi ste nam ipak dužni objašnjenje!

Todd potvrdi, pogleda u Amosa i reče:

— Da li ste ikada čuli za Saratoga Springs u New Yorku i White Sulphur Springs u Viržiniji?

Amos potvrdno kimne glavom.

— To su vrlo poznata lječilišta, poput poznatih kupališta u Evropi. Bogati Amerikanci više vole evropsku dekadenciju no američki luksuz. Postoji veliko

zanimanje za ovaj kraj, a i ja sam osobno zainteresiran da ovdje izgradim lječilište za Amerikance, dakako pod uvjetom da se ovdje nalazi ljekoviti izvor.

— Naš izvor? — upita Asia.

— Amose! — poviče uzbudeno Sarah. — Tada će nam svakako odmah biti potrebne nove tapete za dnevnu sobu! I nove svjetiljke i pijanino, a ja ću morati osvježiti svoju garderobu! A Asia... o moje bože! Ti moraš svakako nešto poduzeti protiv ovih ružnih sunčanih pjegica! Ružina vodica bi možda mogla pomoći. A i sok od limuna, trebat će ti i šepir. Ovaj strašan šešir, koji stalno nosiš, neće ti biti dovoljan i...

— Prestani, Sarah! — prekine je Amos. — Još nema nikoga!

Sarah je izgledala kao da ju je netko polio vedrom hladne vode. Načinila je razočarano lice, a zatim upitala:

— Ali ljudi će dolaziti, zar ne?

Amos je oklijevao. Glas mu je bio pun sažaljenja.

— Žao mi je, Sarah, ali nisam u to baš siguran.

Zatim se Sarah obrati Toddu da bi je podržao.

— Ja još uopće nisam vidio vaš izvor — reče Todd. — Dakle, još nemam pojma da li će on ispuniti moja očekivanja.

Amos je bio ljut što Todd nije njegovoj ženi ostavio nade.

— Već sada znate da neće — razdraženo će Amos.

— Kako to mislite? — upita ga Todd, ne shvaćajući.

— Vi znate isto tako dobro kao i ja da je to i suviše daleko od željeznice — odgovori rančer. — Sami znate kako je naporno putovanje dovde kočijom. Vjerojatno ne pretpostav-

ljate da bi ljudi s Istoka bili spremni na tako naporno putovanje da bi došli do nekakvog izvora dok ima dovoljno izvora uz samu željeznicu?

To je bila nepobitna istina. Todd je pokušavao prikriti svoju nesigurnost i brzo je popio malo konjaka. Zatim ustane i obrati se Amosu:

– Ne želim vas ni u što uvjeravati, gospodine. Samo sam mislio kupiti od vas zemlju, ali sada više ne bih želio ni da mi taj izvor poklonite! Zacijelo ima još mnogo drugih izvora koji će mi odgovarati... i gdje će ljudi uvidjeti korist takvog lječilišta i uz to dobiti željeznicu.

– Dobiti željeznicu! – ponovi zapanjeno Asia.

Todd se obrati gospodarici kao da uopće nije čuo Asiju.

– Zahvaljujem na vašem gostoprilstvu, gospodo McRae, ali...

– Što je sada, vi ste spomenuli željeznicu? – umiješa se Amos.

Todd je oklijevao...

– Zar sam spomenuo željeznicu?

– Svakako!

To je bio odlučujući trenutak. Todd je znao da sada mora glas i lice prilagoditi situaciji. Zato polagano nastavi:

– Pretpostavljam... to sada nije više ni važno. Ionako ne namjeravam više od vas kupiti zemlju, pa mi ne možete ni reći pretjeranu cijenu.

– Što ste mislili kad ste spomenuli željeznicu? – nije se dao smesti Amos.

– Vjerujem da će se graditi pruga blizu mjesta gdje ja namjeravam izgraditi lječilište.

Sada je Amos zaista bio iznenađen. Željeznička pruga bi za

njege značila mnogo više nego samo dolazak turista. To bi bio kraj mukotrpnoga i dugog putovanja goveda kroz neprohodne krajeve, pri čemu su i ljudi i goveda bili izloženi opasnostima koje su vrebale na svakom koraku. Na takvom jednom putovanju izgubio je i sina. Amos upita:

– Na osnovi čega vi to pretpostavljate, gospodine Todde?

– To je već uglavnom zaključeno.

– Što mislite pod time?

– Nisam ovlašten da o tome govorim.

– No, slušajte! – prasne Amos. – A ko vi...

– Amose! – poviče Sarah. – Odmah prestani ovako vikati i ostavi jadnoga gospodina Todda na miru!

Amos na čas prostrijeli pogledom svoju ženu, ali se zatim smiri i nastavi tiše.

– Žao mi je, gospodine Todde, oprostite. Ali recite nam istinu... nama je ovdje potrebna željeznica! Dapače, nužno nam je potrebna! Ako vidite neku mogućnost za to, onda nam to kažite!

Asia je napeto promatrala Toddovo lice.

Todd udahne zraka kao da se svladava i hladno reče:

– Nema smisla o tome više govoriti, gospodine, za mene je ova stvar riješena.

– Zar mora biti baš tako? – upita Asia. – Zar ne možemo naprosto zaboraviti ove glupe nesuglasice i početi od početka?

– Glupe nesuglasice? – ponovi Todd uvrijeđenim glasom.

– Možda imate pravo. Bio je to neoubičajeno naporan dan.

Zbog toga sam se možda malo i zaboravio.

– Ovog trenutka svi smo malo pod tim dojmom, gospodine Todde – nastavi Asia. – Ovdje u Stick Cityju svi trpimo od suše, koja upropaštava naše rančere. Nije čudno što smo svi malo razdražljivi. Osim toga, novine su donijele nekoliko neugodnih članaka, pa su ljudi razdraženi. Lako bi se moglo dogoditi neko zlo.

– Nužno nam je potrebna kiša, a još nužnije nam je potrebna željeznica. Ako nam možete pomoći, gospodine Todde, bili bismo vam vrlo zahvalni. Zaboravimo nesuglasice, recite nam napokon što smjerate? – reče Amos.

Todd se zamisli i pogleda svakog od njih pojedinačno kao da je došao do nekog zaključka.

– Nije to samo moj projekt. Imam, naime, ortaka, čije ime na žalost ne mogu iznijeti. On predlaže da investira šezdeset tisuća dolara u taj projekt. Ja sâm namjeravam uložiti oko četrdeset tisuća dolara. Ovo što ću vam sada reći vrlo je povjerljivo, razumijete li? Kad se taj novac osigura, tada će željeznička kompanija...

Amos brzo pogleda svoju ženu i reče:

– Sarah, jesi li čula? To je povjerljivo, ne smiješ ni s kim o tome razgovarati! Ni s kim živim!

– Znam – promrmlja Sarah. Todd nastavi:

– Željezničko društvo namjerava proširiti željezničku mrežu. Na slijedećoj sjednici akcionara o tome će se govoriti. Od pouzdanih sam osoba saznao da će željeznica izgraditi prugu do mog lječilišta, ukoliko moi

pregovori budu uspješno obavljani. Ali moram još jednoć naglasiti da je to sve strogo povjerljivo, razumijete li?

Amos potvrdi.

– Ali najprije moram naći izvor koji bi poslužio mojim ciljevima – reče Tod.

– Naš je izvor krasan, gospodine Todde. Sirugna sam da bi vam odgovarao – reče Sarah.

– Hm... nisam siguran – odgovori Todd smiješeći se.

– Zašto ne biste sutra ujutro pogledali taj izvor? – predloži Asia. – Otac i ja rado ćemo vam ga pokazati, zar ne, tata?

– Svakako – odgovori Amos.

– Ukoliko vam se naš izvor sviđa, možemo dalje razgovarati – predloži Asia Toddu. – Ukoliko ne... tada nemamo što razgovarati.

– No... dobro. Mislim da bismo to mogli učiniti. Ali želim vas upozoriti, ja sam odlučio koliko novaca mogu utrošiti za zemljište. Ne namjeravam platiti neku pretjerano visoku cijenu.

– Ja ne kanim takvu cijenu ni tražiti – odgovori Amos. – Ja nisam lopov, gospodine Todde! Ukoliko budete htjeli kupiti izvor, a ja pristanem da ga prodam, predložit ću vam cijenu koja će za nas obojicu biti povoljna. Jer to bi nam donijelo obostranu korist.

Todd je sumnjao u to. Još nikad nije sreo čovjeka koji ne bi želio iz posla izvući neku dobit za sebe. Obećanja nisu ništa značila, samo riječi izgovorene u vjetar:

VI

Amos je Toddu posudio jednog vranca. Vraćajući se u

grad, Todd je o svemu razmišljao. Zabavljala ga je pomisao da bi ga Sarah željela za zeta. Ali nije želio razmišljati o Asiji. Zapravo nije želio ni o čemu razmišljati. Bio je umoran i želio se odmoriti.

Kad je doveo konja u staju, čuo je da se konj kojeg je unajmio sretno vratio. Iz staje se uputio ravno u hotel. U sobi se odmah ispružio na krevet. Kad se malo odmorio, osjetio je glad. Sjetio se da je blagovaonica u ovo doba već zatvorena i da je propustio večeru. Dolje nije nikoga zatekao pa izađe na ulicu. Prozori na salunu bijahu osvijetljeni.

Todd poravna šešir i kravatu i uđe u salun. Uz tezgu su stajala samo dva muškarca, a nekolicina je bila za stolovima. Neki su počeli šaputati, a neki su se okrenuli i pravili se da ih on ne zanima.

Gostioničar se nasmije Toddu i upita ga:

— Čime vas mogu poslužiti, gospodine?

— Molim najprije pivo, a da li bih ovdje u gradu mogao dobiti još i nešto za jelo?

— Znaite što, ja stanujem preko puta, pa vam moja žena može napraviti nekoliko sendviča, ukoliko vam to odgovara?

Todd se složio s time.

— Sjednite za stol — predloži mu gostioničar. — Odmah ću poslati maloga preko.

Todd sjedne za stol uz pivo, čekajući jelo. Pivo je bilo mlako, ali ipak mu je prijalo. Pio je polagano. Malo zatim uđe momčić i donese mu tanjur pokriven ubrusom. Na tanjuru su bila dva sendviča s mesom. Todd se zahvali i dade malom pola dolara napojnice. To je bilo mno-

go, toliko nisu vrijedili ni sendviči ni pivo, ali Todd je računao s time da će ga zbog toga smatrati velikodušnim. Momčić izruči ocu novac i ode.

Meso je bilo žilavo, ali kruh je bio svjež. Todd je bio gladan i prijalo mu je. Najednom u salun uđe Don Edmund.

Edmund nije oklijevao već se naprosto uputio ravno prema njegovu stolu. Pratio ga je slugar.

— Gospodine Todde! — srdačno ga pozdravi Edmund, kao da je upravo nešto divno otkrio. — Drago mi je što vas ponovo vidim!

Todd ustane i pozdravi obojicu, misleći u sebi kako bi bilo lijepo da je otišao na drugo mjesto.

— Drago mi je što sam vas upoznao — reče slugar i predstavi se: — Andy Groseille.

Unatoč pažljivom pranju, slugar ipak nije mogao sasvim oprati ostatke boje sa svojih ruku. Vrlo je pažljivo promatrao Todda.

Edmundove oči su sjale i Todd je zapazio da sprema neku priču, jer je djelovao nervozno. Promatrao je prazne stolice uz Toddov stol, očito očekujući da ga ovaj pozove da sjedne. Toddu nije preostalo drugo nego da ih pozove za stol.

Edmund sjedne nasuprot Toddu, a Groseille se smjestio njemu zdesna. Novinar naruči piće za sve, nasloni se i upita Todda:

— Kako je bilo danas prije podne, jeste li našli indijanski izvor?

Todd je bio siguran da Edmund zna sve što se danas odigralo, pogotovo do trenutka kad ga je Cole prisilio da pođe

s njime na ranč. Sada je očito Edmund htio saznati i ostatak priče, ono što se zbilo na ranču.

— Ne, nisam. Putem sam sreo jednog McRaea i posjetio sam ranč. Tamo sam i ručao.

Edmund podigne jednu obrvu, a zatim se obrati slagaru:

— Novost za društvene vijesti. Podsjetite me da to spomenem.

Slagar kimne promatrajući ispod oka Todda. Krčmar done-se piće. Edmund je šutio, a kad se krčmar udaljio, obrati se Toddu:

— Vrlo zanimljivi ljudi oni McRaeovi. Znete li da je stari Amos utemeljio Stick City?

— Ne, to nisam znao.

— Oh, da. To je bilo prije tri-deset godina. Nešto prije građanskog rata. Imao je dobru robu za mijenjanje s Indijancima. Izgradio je malu kolibu i počeo uzgajati goveda samo za vlastitu upotrebu. Međutim, nakon rata pokazalo se da je posao s govedima veoma unosan, pa je napustio trgovanje i otjerao Indijance kako bi imao više mjesta za svoja goveda. Malo poslije pojavili su se još neki rančeri u ovom kraju. Sada ih ima na vratu. Najradije bi ih otjerao i prisvojio njihovu zemlju... a i njihova stada.

— Znete li to pouzdano? — upita ga Todd.

— Sasvim sigurno, zar ne biste i vi na njegovu mjestu tako postupili? — cerio se Edmund.

Dakako, pomisli Todd, ali se suzdrži i reče:

— Imate li dokaze za to?

— Zar nije onaj nasip dovoljan dokaz?

— Meni se učinio vrlo malim.

— O svakako, a on ima u pripremi i prikladnu priču za to. Želi zadržati vodu kako bi je

mogao podijeliti s ostalima! Nitko ne zna što on zapravo smjera. Želi spriječiti da se oni ne ujedine protiv njega i želi ih potisnuti prije no što oni uopće shvate što se zbiva. Ali vjerujte mi, gospodine Todde... tu će još biti svašta!

— Za to ćete se vi pobrinuti, zar ne? — upita ga Todd. Sâm nije znao zašto je to izrekao. Zapravo mu nije odgovaralo da se posvađa s novinarom.

Ali Edmund se samo smješкао.

— Ja ne namjeravam ništa učiniti, ja samo vas obavještavam.

— Naravno, ali vi nećete ni spriječiti zlo ukoliko bi do toga došlo, zar ne?

— To bi bile vijesti i novosti! Ali kad već govorimo o poslovima, smijem li vas upitati da li ste poslovno došli ovamo u Stick City ili samo za zabavu?

— Nadam se da to već znate.

— Ah, naokolo se priča svašta... da želite kupiti zemlje, da ste neki tajnoviti otkupljivač zemlje za željeznicu, sve sama naklapanja. Navodno da želite što jeftinije kupiti zemlju, prije no što se sazna da će ovamo doći željeznica.

— Vjerujete li i vi u to?

— Ne vjerujem — reče Edmund i zagonetno se nasmiješi.

Todd pogleda Groseilla. Slagar se do sada nije miješao u njihov razgovor. Polako je ispijao svoje piće i mirno sjedio.

— Smijem li vas pitati što vi o tome mislite? — upita Todd Edmunda.

— Da vi nešto želite od McRaeovih.

— A što vi želite od McRaeovih?

Edmundu zamre smiješak na

ustima. Oči mu čudno zasjaju. Prstima se pogladi po bradi.

Groseille se na trenutak naceri.

Todd pomisli: ono što je Edmund želio od McRaeovih vjerojatno je već i pokušao dobiti, ali bez uspjeha. Sada se novinar osvećuje.

Edmund promijeni temu.

— Jeste li slučajno u rodu sa suprugom Lelanda Delanda iz Bostona, gospodine Todde, ona se prije zvala Alice Todd?

Todd je poznavao Lelanda Delanda i njegovu suprugu. Jednom je pomogao kapetanu da od njih izmami na prijevaru trideset tisuća dolara.

— Mislim negdje u dalekom koljenu. Da li je ona vaša prijateljica? — odgovori Todd.

— Nekoć sam radio kod Delanda u njegovim novinama — odgovori prilično gorko Edmund.

Todd nasluti da ga je Deland izbacio. Todd se obrati Groseilleu jer je ovaj neprestano buljio u njega:

— Da li smo se već negdje sreli, gospodine Groseille?

Slagar prkosno pogleda Todda.

— Zar vam se činim poznatim?

Todd odmahne glavom.

— A ja vama?

Groseilleovo suzdržano ponašanje bilo je dovoljno da Todda oblije hladan znoj. Ali on se i dalje ljubazno smješкао.

— Gledate me kao da ste me već negdje vidjeli?

— Nemoguće je da ste se kretali u istim društvima s jednim siromašnim slagarom, gospodine Todde — umiješa se Edmund.

Čovjek može imati znance i

izvan svog kruga. Doduše, o događajima koji su se zbili u Parizu nije pisalo u novinama, ali bilo je dovoljno prepričavanja.

— Groseille je neobično ime. Francusko, zar ne?

Slagar potvrdi.

— Potječete iz Francuske? — ispitivao je dalje Todd.

— Rođen sam u Newarku, New Jersey, i tamo sam i odrastao — odgovori Groseille.

— Možda imate rođake u Francuskoj?

— Možda.

— Bez sumnje — umiješa se Edmund. — Svi mi imamo rođake po svijetu.

— Francuska je lijepa zemlja — reče Todd. — Da li ste ikada bili tamo?

— To je Andyjeva velika želja. Rado bi jednom pošao u Francusku, da tamo studira umjetnost. Vrlo je talentiran. Za SENTINEL radi crteže, i to izvrsne. Želite li se jednoć dati portretirati, gospodine Todde?

— Vaše je lice vrlo izražajno — reče Groseille. — Vrlo markantno lice, bilo bi vas lako portretirati.

Todd se zamislio. Ovo što je sada rekao Groseille nije mu se svidjelo... markantno lice! Ali možda to objašnjava zašto ga je tako promatrao, iz sasvim umjetničkih pobuda.

— I ja bih jednom htio otputovati u Evropu, ali sada nemam vremena za to. Moj posao me vrlo zaokuplja.

— Vjerojatno je naporan posao izdavati novine — reče Todd.

Edmund se nasmije i reče:

— Ponekad veoma, ali većinu poslova obavlja Andy.

— Ja prilično pridonesem u tom poslu — promrmlja slagar.

Edmund se digne i reče Toddu:

— Dakle, bilo mi je ugodno malo popričati s vama, gospodine Tode. Ali sada me ispričajte, moram napisati još jednu priču. Sigurno ćemo se još sresti.

— Dakako — odgovori Todd. Bio je siguran da će mu novinar biti neprestano za petama sve dok se bude nalazio u Stick Cityju.

Groseille ne reče ništa i s Edmundom napusti salun.

Toddu se sve to nije svidjelo. Ova bi ga dvojica mogla uvaliti u neprilike. Ako je taj Groseille zaista tako talentiran, mogao bi po sjećanju načiniti njegov portret... a ta bi slika mogla poslije poslužiti kao potjernica, ukoliko se Todd ovdje u Stick Cityju ogriješi o zakon.

VII

Todd se ovaj put bojao poraza. Prije, kad je još bio mlad i radio zajedno s kapetanom, osjećao se neranjivim. Ali sada je znao da bi mogao jednom zatajiti.

Polagano je koračao ulicom osvijetljenom svjetiljkama iz saluna. Nedaleko od Samsonove kuće prebroji koliko mu je još ostalo novca. Nije bilo mnogo. Bio je prilično rastrošan i velikodušno je rasipao novac. Ono što je još imao bit će dovoljno upravo još za tjedan dana ako bi želio i dalje igrati svoju ulogu. Ali neće mu biti dovoljno bude li morao napustiti Stick City i potražiti zaklon... ukoliko mu se planovi izjalove.

Bilo je već prilično kasno za posjet, ali Todd je smatrao da Samson još nije legao. Nekoliko prozora na kući bijahu osvijetljeni. Pa što onda? Ionako nije

trpio Millarda Samsona. Nije ga bilo briga da li će ga izvući iz kreveta ili ne.

Polagano se uputio prema kući. Činilo se da Samsonu ide vrlo dobro. Nije bilo teško u ovakvom malom gnijezdu igrati velikoga gospodina.

Todd je štošta znao o Millardu Samsonu. Mnogo više no što je to Samson i slutio. Potrošio je mnogo novca da bi to saznao. Znao je da je Millard Samson brat uglednog bankara iz New Yorka, kojeg je Todd poznao. Millard je bio gotovo dvadeset godina mlađi od svoga brata. Za roditelje je on bio neželjeno dijete. Bilo je još i sestara, a sve su bile mnogo starije od Millarda i bogato udate.

Stariji se brat istakao za vrijeme građanskog rata. Millard je tada bio suviše mlad da pođe u rat. Završio je vojnu školu tek u proljeće 1865. Bio je poslan na Zapad, ali umjesto da se istakne u borbama s Indijancima, pod čudnim se okolnostima vratio iz vojske. Prilično se dugo bavio beznačajnim stvarima, bez nekog uspjeha. Napokon mu je jedno ortaštvo u nekom hotelu u St. Louisu donijelo prilično novca. Kad je prodao svoj dio, otvorio je banku poput svog brata. Prva banka bila je neuspjeh. Tek druga, nešto manja, donijela mu je uspjeh. Ali i nju je Samson prodao pod sumnjivim okolnostima. Zatim je došao ovamo u Stick City i još jednom pokušao. Ovdje se i obogatio. Bio je oženjen u Georgiji, ali žena mu je umrla. Ovdje u Stick Cityju ponovo se oženio.

Ovaj dio priče Todd je čuo od jedne sluškinje. Druga žena bila je u neku ruku poklon njegova brata, žena iz ugledne obite-

liji iz New Yorka, čija je obitelj upala u financijske teškoće. Samson je posjetio brata u New Yorku i vratio se u Stick City s novom ženom. Malo zatim stariji je brat velikim zajmovima riješio financijske teškoće njenih roditelja. Dakle, gotovo bi se moglo reći da mu je stariji brat kupio ženu.

A prilikom svoga posljednjeg boravka u New Yorku Millard Samson je kupio Jamesa Todda Foa.

Pošljunčanim puteljkom Todd se približavao kući. Povukao je mjedeno zvonce na vratima. Zvonjava se čula sve do vanjskih vrata. Todd je čekao. Neko je vrijeme potrajalo dok se nije pojavio netko sa svjetiljkom u ruci i otvorio zasun.

Ženski glas upita:

– Tko je?

Todd pruži posjetnicu i reče:

– James Todd htio bi razgovarati s gospodinom Samsonom.

– Pričekajte trenutak, gospodine – vrata se ponovo zatvore. Todd je čekao.

Uskoro zatim vrata se ponovo otvore. Djevojka, već obučena u spavaćicu, otvori vrata i reče:

– Gospodin Samson je u radnoj sobi. Izvolite sa mnom, gospodine.

Djevojka uzme svjetiljku i odvede Todda u raskošno namještenu dnevnu sobu. Na suprotnoj strani bila su otvorena vrata. Todd ugleda bankara za pisacim stolom.

Djevojka se nakloni i najavi:

– Gospodin Todd.

– Hvala – promrmlja Millard Samson.

Djevojka odmah izađe.

Samson se digne kad je Todd

ušao u sobu. Bio je samo u košulji. Činilo se kao da je htio obući kaput, ali se predomislio. Ovaj mali gest dovoljno je pokazivao koliko malo cijeni svog posjetioca. Samson je bio visok čovjek, gotovo iste visine kao Todd, ali djelovao je znatno više jer je bio vitkiji. Imao je podugačak nos i tanke usnice. Oči mu bijahu gotovo iste boje kao i kosa. Sve je djelovalo nekako sivo, a on sâm izgledao je kao maska.

– Dakle...? – s visoka upita bankar.

Todd sjedne na stolicu bez poziva i prebaci nogu preko noge. Moglo se vidjeti da mu nije mnogo stalo do mišljenja bankara. Na rubu pisaćeg stola bijaše kutija s cigarama. Samson je hladno promatrao kako je Todd pripalio cigaru. Zapravo nije uopće volio cigare, ali htio je naljutiti Samsona. To nikako nije bilo pametno, jer napokon Todd je bio o njemu ovisan. Ali nadmeno držanje bankara naljutilo je Todda. Zapravo su obojica bila iste hulje ispod krinke koje su nosili. A toga su obojica bila svjesna.

– Dakle...? – ponovo će bankar.

Nenadani šušanj u dnevnoj sobi zaustavi Toddov odgovor.

– Čula sam zvonce, Millarde – reče žena koja se pojavila na vratima.

– Imam posjetioca – odgovori ljubazno Samson.

Todd se digne poput pravog džentlmena i nakloni se. Pretpostavljao je da je to bankareva supruga. Žena je bila vrlo ukusno odjevena u tamnoplavu haljinu, koja je izvršno pristajala boji njenih očiju. Lice joj je bilo blijedo kao što je to zahtijevala

moda. Žena mu se približila. Očito je željela da joj bude predstavljen.

Samson nije imao drugog izbora. Prisili se na ljubaznost i reče:

— Moja draga, ovo je gospodin James Todd... — gotovo da je dodao »Fox«, ali se zatim obratio Toddu i predstavio svoju ženu:

— Moja žena Galatea.

— Nekad Galatea Barr? Vaš sam sluga pokoran.

Ona se ljubazno nasmiješi.

— Zar me poznajete, gospodine Todde?

— Poznavao sam vašeg oca. Čuo sam da ste bili najljepši cvijet New Yorka. Stotinu je srdaća ostalo slomljeno kad ste napustili New York.

On joj poljubi ruku i pogleda je u lice. Ulja i kreme zadržali su njenu put glatkom, ali koža oko očiju odavala je da je davno prešla četrdesetu. Ali još je nešto vidio na njenom licu: Galatea Barr-Samson nije bila sretna žena.

— Gospodin Todd došao je ovamo da nešto poslovno sredimo — njegov ton nije trpio opiranje, bio je to znak da se ona udalji.

— Naravno — nasmiješi se ona Toddu. — Nadam se da ćete nas jednoć posjetiti kao gost, gospodine Todde. Mi ovdje imamo rijetko goste.

— Bit će mi čast i zadovoljstvo — odgovori Todd. Osjetio je kako se sve to nije svidjelo bankaru.

Dok su njeni koraci odzvanjali po stubama, Todd pogleda bankara. Obojica su odmah skinula maske džentlmena. Samson još jednoć upita:

— Dakle?

— Danas sam razgovarao s Amosom McRaeom — odgovori Todd.

— I...?

— Trebat će mi još novaca.

— Što...?

— Treba mamac da se ulove ribice... a kako je to velika riba, mamac mora biti još veći i zamamniji.

— Ali ja ne lovim nekoga prokletog morskog psa! — reče Samson. — Lovim neotesanog momka, koji se smatra govedarskim baronom.

— Ja sam doduše pustio mamac, ali treba vremena da riba zagrije i čvrsto se uhvati za udicu — odgovori Todd.

— Ali ja sam vam novac dao u New Yorku — reče bankar. — Čak vrlo mnogo novaca.

— Imao sam velikih troškova — Todd se okrene i otrese pepeo s cigare. — Ovdje se ne može biti škrt ako se želi uspjeh. Ali ne bojte se, vaš novac vratit će vam se uz dvostruki dobitak.

— Nadam se.

— Razumijem se ja u svoj posao.

— Ali već ste zatajili! — oštro reče Samson.

— Samo jedan jedini put.

— Može se opet dogoditi.

— Ali neće. Plan je vaš, gospodine Samsone — reče Todd također hladno. — To je vaša zamisao. Ja sam samo razradio pojedinosti. Ili imajte povjerenja u mene... ili ću sve napustiti.

— Vi to ne možete više napustiti!

— To i ne mislim. Moj je vrat više u omći no vaš!

— Do vraga, Fox... unajmio sam vas da za mene zaradite novac a ne da ga rasipate!

— Novac se mora trošiti ako

se želi stvoriti. To vi kao bankar najbolje znate. I zamolio bih vas da ne zaboravite da je moje ime Todd a ne Fox!

– Ta ovdje nas nitko ne može čuti – branio se Samson.

– Slijedeći put bi možda ipak netko mogao čuti!

– Ja ne želim nikakav slijedeći put! – reče Samson. – Ne želim da ponovo dođete ova-mo... sve dok stvar ne bude sasvim riješena!

– Dajte mi novac i odmah ću otići.

Samson je oklijevao, ali napokon upita uzdahnivši:

– Koliko?

– Dvije stotine bi mi bile dovoljno.

– Dvije stotine!

– Vi želite glavu Amosa Raea objesiti nad kamin! Ovakav se plijen ne može dobiti za zrnice graška!

– On je budala i to bi zapravo morala biti igrarija.

– Zašto ga onda sami ne uništite? Zašto ste za to mene unajmili?

– Do vraga s vama, Fox! Vi uopće ne znate cijeniti što ja za vas činim! Očito se više ne sjećate gdje sam vas našao?

Todd se dobro sjećao. Slegne ramenima, okrene bankaru leđa i uputi se prema vratima.

– Hej, kamo ćete? – poviče Samson.

– Van! Daleko odavde!

– Natrag u New York? Natrag u šljam New Yorka?

Todd se i ne okrene, koračao je dalje.

– Prokletstvo, dvije stotine... to je malo previše! – poviče bankar.

– Želite li da posao bude dobro i besprijeckorno obavljen?

– reče Todd preko ramena.

– Naravno!

Kad je Todd rekao dvije stotine dolara, računao je da će dobiti samo stotinu i time bi bio zadovoljan. Ali sada ga je Samson i suviše naljutio pa se predomislio. Osim toga, osjećao je da će Samson ionako popustiti. Zato još jednoć ponovi:

– Dvije stotine!

– Pričekajte u predsoblju! Donijet ću vam novac. – Samsonov je glas još bio ljutit.

Dakle, u sobi ima skriveni sef, pomisli Todd. Napokon se vrata otvore. Samson je u ruci držao novac. Pružio mu ga je kao da se boji da će se zaraziti. Smiješno! Kad ga je Samson našao, on je u New Yorku imao pristojan posao. Jedini pošten posao u svom životu. Samson ga je od-vukao i od njega načinio kriminalca. A sada je Todd bio izopćenik... a Samson pravedan. Zaista da pukneš od smijeha, pomisli...

Todd uzme novac i spremi ga, a zatim odmah okrene bankaru leđa.

– Nemojte više dolaziti ova-mo! – podsjeti ga Samson.

Dok je Todd kroz noć koračao u hotel, razmišljao je kako su velike razlike između onoga koji je dolje i onoga koji je gore. Kakve li su samo mogućnosti kad je netko u sredini? To je bilo vjerojatno tamo gdje se nalazi Asia McRae.

Razmišljao je kako ta mlada plavooka djevojka gleda na život.

VIII

Kad je Todd odlazio s ranča, imao je dojam da ga netko promatra. Znao je da Asia još stoji na verandi i gleda za njim. Ali ovo sada je bilo nešto drukčije.

Nekako je osjećao da ga netko vreba.

Potjera konja u galop i zaista, nestalo je osjećaja da ga netko gleda. Ali svejedno se nije bolje osjećao. Osjećao se nekako praznim i nesretnim.

Cesta je vodila u Stick City, ali Todd se još nije htio vratiti u grad. Umjesto toga on se uputi stazom prema indijanskom izvoru. Želio se tamo odmoriti u tišini.

U sjenovitom kanjonu osjeti ugodnu tišinu i hlad. Sjaše, protegne se i duboko udahne. Sve je mirisalo na svježju travu. Tada su boljela ramena i osjećao je težinu u nogama. Cijelo tijelo mu bijaše oznojeno. Olabavi kravatu i skine je. Kad je otvorio gornji gumb košulje, osjeti ugodno olakšanje. Spoznaja da se mora ponovo vratiti u grad snuždi ga i ražalosti.

Sveže konja za neki nizak grmić i uputi se prema izvoru. Voda je prskala i stvarala male kružice. Todd se sagne i umoči prst. Voda je bila čista, bistra i imala je okus po sumporu i ostalim mineralima. Bio je to dobar izvor. Isplatilo se doći ovamo do ove barice. Todd se skine i uđe u baricu. Voda je bila ugodna i podatna. On se ispruži odmarajući se na površini vode. Otpliva do druge obale, okrene se i vrati natrag. Osjećao je kako mu se mišići opuštaju, a osjećaja umora sasvim je nestalo. Legne na leđa i pusti da ga voda nosi. Razmišljao je o prošlim ugodnim i veselim danima.

Redale su se uspomene jedna za drugom, pa se prisjetio Pariza, kapetana i posljednje prijevare, koja je loše završila. Obojica su završili u zatvoru. Kape-

tan je umro u zatvoru... i zajedno s njime iluzije čovjeka koji se zvao James Fox. Kad je Todd izdržao kaznu, protjerali su ga iz Francuske. Došao je u New York kao američki državljani, bez ijedne pare i bez poznanstava. Nije znao što bi započeo.

Zapravo, ova se afera zataškala jer je u nju bilo umiješano mnogo poznatih ljudi. Novine jedva da su išta o tome pisale. Ali prepričavanje se nije moglo izbjeći.

Hapšenje dvojice značajnih članova najboljeg društva, njihova suspenzija kao lopova i prevaranata... bio je to sočni skandal u međunarodnim krugovima u kojima su se on i kapetan kretali. Bogataši New Yorka i Newporta, Saratoga Springsa, kretali su se u istim društvima i tamo prepričavali uobičajena naklapanja. Svi su poznavali Todda. Onamo se više nije mogao vratiti, a nije više imao ni starih prijatelja na koje bi se mogao obratiti.

Sjedinjene Države trebale su biti zapravo njegova domovina. Ali bilo je to i mjesto gdje su ga samo iskorištavali i zapravo mu je bilo strano.

Mogao se bez poteškoća sporazumijevati na četiri strana jezika. Mogao je prevariti milijunaše, ali nije znao što znači džeparenje i obijanje dućana. Nije imao nikakve veze s podzemljem i šljamom. Najbolji posao koji je uspio naći bio je timariatelj konja u nekoj staji. Tada se zvao James Todd.

Ali neki sluga iz kuće kamo je on dolazio kao gost, vidio ga je tamo i prepoznao kao Jamesa Foxa. Vijest se brzo proširila sve do najviših krugova. Šarmantni varalica, koji je tolike

ljude načinio budalama, dobio je zasluženu kaznu i ponovo se našao tamo odakle je započeo.

Kad je Millard Samson poslovno došao u New York, naučio je nešto o tim naklapanjima. On je u tome vidio nešto više od zanimljive priče. Potražio je Todda i ponudio mu da za njega nešto obavi na Zapadu... u malom gradiću, gdje nitko zacijelo nije ništa čuo o Jamesu Foxu.

Todd je to prihvatio i tako je postao James Todd iz Richmonda u Virdžiniji.

A sada, ležeći ovako u vodi na leđima, najednom je shvatio da uopće ne želi biti James Todd. Ne bi želio ostatak života provesti u lažima. Želio je vlastitu egzistenciju, vlastitu ličnost.

Ali ako želi prekinuti s dosadašnjim načinom života, ako želi početi sasvim od početka i voditi pristojan život uglednog džentlmena, potreban mu je novac. A da bi došao do novca, mora izvesti još ovu prijevaru. Kad bude imao novac u džepu, moći će nekamo otići i početi novi život, pod novim imenom.

Samo... oh, prokletstvo! Nije želio povrijediti McRaeove niti im nanijeti štete! Prije svega ne Asiji. Ali nije imao drugog izbora. Ili McRaeovi moraju izgubiti... ili on.

Todd se okrene u vodi i zaroni, kao da se nadao da će na taj način pobjeći od vlastitih misli. Kad je ponovo izronio, čuo je kako njegov konj njišti. Odmah pogleda na onu stranu gdje je bio konj. Ostavio ga je da mirno pase, ali sada je konj podigao glavu s načuljenim ušima i gledao prema kanjonu kao da očekuje da se odande netko pojavi.

Možda neka životinja ili čovjek.

Todd se vrati na obalu. Tamo je ostavio u košulju umotano oružje. Brzo zgrabi košulju, iz nje ispadne revolver i on ga uperi u kanjon.

Odande se pojavi čovjek na konju. Cole McRae!

Mladić je polagano jahao kroz kanjon. Prezirno je pogledao u Todda. Stojeći tako gol i držeći u ruci revolver malen poput igračke, Todd se osjećao poput prave budale. Cole ga je promatrao od glave do pete. Todd se sjeti svog ožiljka na leđima. Nije se htio okrenuti, samo se sagne da dohvati košulju.

— Ostavite je na mjestu! — zapovijedi mu Cole.

Todd se nije osvrtao na njegove riječi i podigao je košulju sa zemlje. Kad se uspravio, vidio je kako je Cole izvadio revolver. Osjeti kako su mu se usta osušila i dlanovi oznojili. Srce mu je snažno tuklo. Očito ga Cole želi izazvati, a Todd je nagonski želio prihvatiti izazov. Ali to ne bi bilo dobro. Morao je spriječiti svađu ukoliko je želio do kraja provesti svoju prijevaru. Samo jedan i najmanji pogrešan potez i cijela bi priča pala u vodu.

Ne, nikako nije mogao prihvatiti Coleov izazov. Zamijetio je bijes na Coleovu licu, ali ne i želju da ga ubije. Što je to zapravo značilo?

Bit će najbolje da se ponaša neusiljeno, kao da ne vidi Coleove namjere. Najradije bi mu okrenuo leđa, ali to nije smio. Nije mu mogao pokazati leđa.

Obuče košulju i baš je namjeravao odložiti revolver kad je Cole opalio. Todd osjeti kako mu je metak prošao kroz košulju i snažno se trgne.

– Rekao sam vam da se ne oblačite! – zareži Cole.

Sada se Todd uplašio. Zar se Cole ipak ne pretvara? Do vruga s njime, pomisli bijesno Todd. Jedva je sakrio drhtanje ruku, ali se ipak nastavio oblačiti.

Cole više nije pucao. Sjahao je i uputio se prema Toddu, zgrabio ga grubo za rame i okrenuo, pa mu uperio revolver u trbuh.

– Do vruga, barem me gledajte u lice! – zarežao je Cole.

– Što zapravo želite od mene?

– Najprije sam vas samo htio opomenuti i tada poslati u grad bez vaših otmjenih hlača, ali sada bih vas najradije ubio!

– I zbog toga bio obješen! – upita ga Todd. – Da!

– Hajde, samo naprijed!

Cole ga je gledao. Todd izdrži njegov pogled. Coleovo lice pocrveni i ruka mu padne s Toddova ramena. Todd više nije osjećao revolver na trbuhu. Zapazio je da revolver nije uopće bio otkočen. Dakle, Cole je ipak samo blefirao.

– Danas vas ne mogu baš tako lako prestrašiti – reče Cole.

– Ako želite po svaku cijenu da se uvrijedim, tada ću se uvrijediti! – reče Todd, sada već potpuno obučen. Izvuče iz džepa neku kartu i preda je Coleu.

– Pošaljite sutra ujutro vašeg prijatelja u hotel.

Cole je sumnjičavo okretao kartu. Trebalo mu je nekoliko trenutaka dok je shvatio što je Todd zapravo mislio. Zatim reče gotovo ne vjerujući:

– Što, zar... dvoboj?

– Ako želite? – odgovori Todd.

– Ali ja vas uopće ne želim ubiti! – reče Cole.

– Zar mislite da to ne bih mogao? – upita Todd razdražljivo.

– Zar ste se već borili u dvoboju? – ispitivao je dalje Cole.

– Jesam.

– I što je bilo s protivnikom?

– znatiželjno je ispitivao Cole.

– Doduše nije umro, ali je izgubio ruku.

– Što to znači, ni jedan od vas nije umro, a tko je onda pobijedio?

– Nitko ne dobiva u dvoboju. Da li ste već nekoga ubili, gospodine McRae?

– Bio sam upleten u nekoliko pucnjava.

– Ali nikad niste gledali smrti u oči, kad protivnik uperi u vas cijev revolvera i pokuša vas ubiti?

Cole je odmahnuo glavom vrteći u rukama kartu koju mu je dao Todd.

– Imate pravo na izbor oružja – nastavi Todd. – Ali među džentlmenima je običaj da nesuglasice riješe mirnim putem, bez prolijevanja krvi.

– Prokletstvo, ovo ovdje nije nesuglasica! – prekine ga Cole.

– Ja sam vas promatrao iz kuće i vidio sam kako je promatrate. Znao sam što pri tom mislite! Ali mogu vam samo savjetovati da je ostavite u miru!

Todd je razumio i upitao nabravši čelo:

– Vašu sestru, zar ne?

– Moja sestra je sjajna djevojka! Čista i pristojna djevojka! Neće se nikakav nitkov iz grada s njom valjati po sijenu i onda je zaboraviti!

– Do, vruga, kako dolazite na takvu pomisao? – upita ga Todd.

– Vidio sam kako je promatrate! Ja znam prokletu dobro što ljudi vašeg kova žele od pristojnih djevojaka!

– Ljudi moga kova?

Cole potvrdi.

– Odkle znate da su moje namjere nečasne? – upita ga Todd.

– Vi ste istog kova kao i onaj Edmund. Nalickani majmun, sve je samo fasada, a unutra rđa. Tako je sve pokvareno da ni lešinari ne bi željeli vaše ostatke. A vi gledate moju sestru isto tako kao i onaj pasji sin! Prokletstvo, trebao sam ga ubiti!

Sada je Todd shvatio da iz Colea govori stara mržnja, mržnja na Don Edmunda, koji igra ulogu džentlmena kao i on sâm.

– A morao sam i vas ubiti! – kreštao je Cole.

Todd je znao da Cole ima pravo. On je želio Asiju. Ali do vraga! Uopće se nije mogao obavezati prema djevojci, ni časnno ni nečasno! Morao je samo činiti ono za što ga je Millard Samson platio, a time će na kraju nanijeti zlo Asiji.

Maknuo se u stranu i zaobišao Colea, prišao konju i vinuo se u sedlo.

– Hej, još nisam s vama završio! – poviče Cole.

Todd je bio spreman da dobije metak u leđa. Prokletstvo, nije još želio umrijeti. Ali Cole nije pucao za njim.

IX

Todd otvori oči i brzo ih ponovo zatvori. Smetalo mu je sunčevo svjetlo. Činilo se da je prilično kasno. Zaspao je u naslonjaču. Vrat mu se ukočio, a

vjede su ga boljale. Pokraj njega je još bila poluprazna boca viskija. Osjeća se slomljeno, a san mu nije mnogo koristio.

Pogledao se u ogledalo i zgrozio se. Natečeno lice, zakravljene oči, izgužvana odjeća. Kako bi ponovo postao cijenjeni gospodin, Todd se morao okupati, promijeniti košulju i popiti mnogo crne kave. Najradije bi odmah popio kavu. Ali ovako kako je sada izgledao nije se mogao pojaviti u javnosti. Prvo će morati otići do brijača i uz put popiti kavu.

Kad je Todd izašao iz hotela, vidio je skupine ljudi na ulici koji su nešto raspravljali. Činilo se da se nešto važno dogodilo. I u brijačnici je bilo ljudi i svi su nešto živo raspravljali.

Brijač mu je prilazio s britvom u ruci nasmiješena lica.

– Gospodine Todde, jeste li već čuli o ubojstvu?

– Nisam.

– Ubijen je Don Edmund, mislim da ste ga sreli ovdje kad ste prvi put došli. On je bio izdavač novina.

– Što se dogodilo s njim? – raspitao se Todd.

Brijač je počeo brzo pričati.

– Danas je nađen njegov leš, dolje ispod mosta. Našao ga je Josh Waite. Edmund je ustrijeljen s leđa!

Ljudi su pomno promatrali Todda i čekali njegovu reakciju.

Tod odmahne glavnom i reče:

– Strašno!

– To je prvo ubojstvo u ovom kraju nakon dugog vremena – rekoše neki ljudi.

Brijač nastavi:

– Stick City nije nikad bio na glasu po ubojstvima. Otkako

sam ja ovdje uvijek je bilo sve mirno i sređeno.

– Da li je već nađen ubojica?

– upita Todd.

– Još nije, ali ima mnogo sumnjivih – odgovori brijač.

– Zar je Edmund imao toliko neprijatelja?

– Više nego mnogo! – odgovori brijač.

– Ja ostajem pri tom da ga je ubio Cole McRae – reče netko. – Svi ste vidjeli kako je napao Edmunda, poput medvjeda!

– To je istina, ali on nije čovjek koji bi napao čovjeka iz prikrajka i pucao mu kukavički u leđa – protivio se toj tvrdnji neki čovjek koji je sjedio na stolici i čekao brijača.

Todd nije ostao u kadi onoliko dugo koliko je to želio. Kad je ponovo ušao u brijačnicu, stolica za brijanje bila je zaposjednuta. Morao je čekati. Sjeo je na klupu i uzeo novine. Malo zatim ušao je u brijačnicu Andy Groseille, slagar iz SENTINELA.

– Sjednite samo, Andy – reče brijač. – Prije vas je još jedna mušterija.

– To neće ići – odgovori Groseille, a oči su mu grozničavo sjale. – Došao sam ovamo da ga povedem.

Todd pogleda Groseilla uzdignutih obrva.

– Htio bih vam nešto pokazati, gospodine Todde – reče slagar – preko u štampariji!

– Sad nemam vremena – odgovori Todd. – Ali poslije ću navratiti.

– Podite radije sada – odgovori slagar – naime, riječ je o jednoj lisici iz Francuske!

Todd žmirne i ispod oka pogleda upitno slagara.

Slagar potvrdi. Todd najed-

nom osjeti kako mu se grlo osušilo. Morao se nakašljati kako bi se pribrao. Ustao je i pošao za slagarom.

– Što to znači? – upita ga.

– To ću vam pokazati u štampariji – odgovori slagar cereći se.

Sva vrata dućana bijahu otvorena, samo je tiskara bila zaključana. Groseille otključa, pusti Todda da prvi uđe i ponovo zaključa. Zatim odvede Todda u slagarnicu. Mahao mu je nekim listom papira pred nosom i rekao:

– Pazite, boja je još svježa!

Tod uzme papir i pročita naslov: POZNATI VARALICA U STICK SITYJU! Ispod je bila posebno opisana afera iz Francuske i slika nekog čovjeka. Bilo je to Toddovo lice.

– Dobra slika, zar ne? Vrlo slična.

Todd potvrdi. Bila je to zapravo izvrsna slika. Lizne suhe usnice i reče:

Je li to vaš rad?

– Naravno! Ja sam izvrstan umjetnik. Tri godine sam studirao u Parizu. Sigurno bih se bio obogatio. Ali tada je umro moj otac i tako nije bilo više novaca za moj studij. Morao sam se vratiti kući i raditi kako bih prehranio majku i sestre. Vi se mene ne sjećate više, gospodine Todde, ali ja sam vas jednog sreo u Parizu, u salonu Lorene Chantre. Otada ste prilično ostarili, gotovo vas nisam prepoznao.

Imao sam dovoljno vremena da ostarim – promrmlja Todd.

Sjetio se tog salona. Tamo je susretao uvijek mnogo prijatelja. Lorena Chantre bila je mecena umjetnicima. U njenom salonu skupljali su se umjetnici

i nadareni studenti. Mladi ljudi koji nisu zanimali varalicu. Tako Todd nije nikoga upamtio. Ali žene... no, to je bila druga stvar. Groseilla se uopće nije mogao sjetiti.

– Vi se mene sjećate?

– Došao sam u salon u pratnji jedne mlade dame, ali ona se nije vratila sa mnom nego je ostala s vama. Tada sam se jako ljutio. Bio sam zadovoljan kad sam čuo o vašem hapšenju. Pratio sam vrlo pomno sve što se tada o vama pričalo i pisalo.

– Zar možda namjeravate ovo ovdje štampati?

– Don je to namjeravao štampati. Trebalo je izaći na naslovnoj stranici posebnog izdanja.

– A vi niste bili s time sporazumni? – upita Todd.

– Već prema tome..

– Novac?

Groseille se cerekao.

– Koliko? – upita Todd.

– Ja nisam gramzljiv. Bit ću zadovoljan s polovicom onoga koliko ćete ovdje zaraditi. Ali nemojte si zamišljati da ćete me izigrati! U takvom malom mjestu brzo se sve sazna. Ja ću već saznati koliko ste »digli«.

Todd je računao. Samson je tražio polovicu, sada i Groseille želi također polovicu, i neće mu mnogo ostati!

– Ili biste htjeli možda visjeti? – nastavi slagar.

– Visjeti?

– Vi znate da vas je Don otkrio, zar ne? Zašto biste ga inače ubili?

– Što...?!

– Nemojte sada pokušavati glumiti, Fox. Don vas je neprestano slijedio. Htio je svakako otkriti što ovdje smjerate. Nadoao se da će to moći napisati u

posebnom izdanju. Ali vi ste ga prozreli, vjerojatno je negdje pogriješio. Vi ste ga ubili, ja to znam!

– Ako sam Dona ubio da ga ušutkam, tko vam kaže da neću i vas na isti način ušutkati? Što bi me u tome moglo spriječiti?

Groseille se ponovo naceri i reče:

– To sam jučer slagao. Danas ujutro, čim sam saznao što se dogodilo Donu, odmah sam načinio nekoliko primjeraka i adresirao ih na najveće novine zemlje, u New Yorku, Bostonu, New Orleansu, Denveru i mnogo drugih gradova. Original koji je Don rukom pisao adresiran je na šerifa u Dadestonu. On je to napisao, a ja sam ispričao sve što sam o tome znao. Sva se ova pisma nalaze na sigurnom mjestu, gdje ih nećete nikada pronaći. Nitko ih neće dirati sve dok se meni nešto ne dogodi. Ako ja umrem, sva će pisma biti predana na poštu. Dakle, u vašem je interesu da mi se ništa ne dogodi, zar ne? – reče slagar.

Toddu je bilo jasno da bi objavljivanje ove priče značilo objašnjenje motiva za ubojstvo. Pogleda Groseilla užarenih očiju i reče:

– Izabrali ste pogrešno zvanje, bolje bi bilo da ste izabrali moje!

– Nikako! Naime, u zatvoru mi se uopće ne bi dopadalo. Namjeravam se vratiti u Pariz i nastaviti studije.

– A ona pisma? Hoćete li mi ih sve izručiti kad vam platim?

– Ne, ona će ostati gdje jesu. Tek kad budem spreman za put u Francusku, predat ću vam ih.

– A tko će mi to jamčiti? Ka-

ko ću znati da me nećete ponovo ucijeniti?

– Dajem vam svoju riječ.

Todd je oklijevao. Nije mnogo vjerovao riječima Groseilla pa nastavi: – Predat ćete mi ih ako ovdje nešto pođe krivo. Sve se može dogoditi.

– Ništa ne smije poći krivo, gospodine Foxe!

– Bilo bi mi draže da me zovete Todd.

– Sigurno – reče slagar smiješći se.

Todd je još u ruci držao članak. Pokaže na stroj i upita:

– A što će biti s time?

– Odmah ću to brisati, mogu ga u svako doba ponovo sastaviti.

– Sada odmah?

Groseille odmah uništi tekst, a Todd ga je pri tom promatrao. Zatim Groseille otare s lica i ruku štamparsku boju i upita:

– Jeste li sad zadovoljni?

Todd je bio daleko od toga da bude zadovoljan, ali nije imalo smisla da to kaže. Trenutak je promatrao članak namjeravajući ga izgužvati i baciti u košaru ali u posljednji tren se ipak predomisli pa ga složi i stavi u džep kaputa.

Groseille otvori vrata i pusti Todda napolje.

– Želim vam ugodan dan, gospodine Foxe... ah, Todde!

– Naravno – promrmlja Todd i izide na ulicu.

Nakon nekoliko koraka se zaustavi i udahne svježeg zraka. Sada je bio u klopci, gotovo bez izlaza, i u ovom času trebalo mu je žestoko piće.

X

Stajao je uz tezgu i buljio u čašu. Ali znao je da viski nije

odgovor za njegov problem. Otišao je u blagovaonicu, doručkovao i popio kavu, a zatim se opet vratio u salun. Namjeravao je popiti još jednu čašu viskija a zatim se pobrinuti za posao. Nije podigao glavu kad su se pokretna vrata saluna otvorila. Došljak ga dotakne po ramenu i upita:

– Gospodin Todd?

On se okrene i ugleda snažnoga pomalo sijedog čovjeka u građanskom odijelu. Na kaputu je blistala zvijezda i pisalo je: šerif.

– Jeste li vi James R. Todd? I stanujete ovdje u hotelu?

– Na službu, gospodine – vrlo pristojno odgovori Todd.

– Ja sam Charlie Horne, šerif ovog okruga. Bio bih vam veoma zahvalan za razgovor.

– Zar nešto nije u redu?

Šerif pogleda prema krčmaru i predloži:

– Bilo bi bolje da sjednemo gore u vašu sobu.

Toddu se to doduše baš nije svidalo, ali šerif ipak nije predložio da razgovaraju u zatvoru. Kimne u znak pristanka, plati piće i pođe gore s Horneom. Hotelska soba je bila još onakva kako ju je ujutro ostavio. Posteljina izgužvana, a boća viskija na podu pokraj stolice.

– Željeli ste sa mnom razgovarati, gospodine? – upita Todd šerifa.

Horne uzdahne i reče:

– Mogu li sjesti?

– Izvolite – Todd pokaže na stolicu.

Horne sjedne i ispruži noge.

– Kao što sam čuo, došli ste u ovaj grad da kupite zemlju. Da li je to istina gospodine Todde?

– Oprostite, ali htio bih znati

razlog ovom vašem pitanju – odgovori mu Todd.

– Možda ne biste željeli o tome govoriti?

– O poslovima nerado govorim – odgovori Todd.

Horne se smješкао. Bio je to prijazan smiješak. Činilo se da je šerif bio vrlo ljubazan i nimalo sumnjičav.

Ali Todd mu ipak nije vjerovao.

– Ovdje ne može ništa ostati tajna. Ljudi imaju malo razonode u ovom gradu i čim se nešto novo dogodi odmah počnu o tome pričati. Naklapanja se brzo šire. Sada se upravo priča o tome da želite kupiti stari indijanski izvor od Amosa McRaea. Dakako, svi se čude što će jednom tako finom gospodinu beskoristan komad zemlje.

– Zar možda mislite da će mi služiti u nedopuštene svrhe?

– Ne vjerujem u to. Prava je budalaština da se tamo nalazi zlato. Svaki mladi čovjek u okrugu od stotinu kilometara već ga je tamo tražio, ali nitko ga do sada još nije našao. Uostalom, prije mnogo godina i sâm sam pokušao, ali uzalud. Amos tvrdi da tamo uopće nema zlata, a ja mu vjerujem.

Todd kimne glavom u znak odobravanja.

Horne uzdahne, još jednom se ogleda po sobi i nastavi:

– Dobro ste poznavali Dona Edmunda, zar ne?

– Ne, nisam ga uopće poznavao.

– Ali rečeno mi je da ste odmah nakon svog dolaska ova-mo jednoć pili s njim i Groseil-lom.

– Da, kratko smo razgovarali, pošto mi se Edmund predsta-

vio. Očito je kao novinar bio za mene zainteresiran.

– Kako to da vas je pratio kad ste izašli iz grada?

– Gospodine...?

– Znali ste da vas prati kad ste izjahali, zar ne? Dakle, ja to vidim tako... vi dolazite u grad i odmah ga upoznajete u brijač-nici. Nešto poslije istoga dana posjećujete ga u tiskari. Slijede-ći dan iznajmljujete konja i ja-šete izvan grada. Edmund vas prati. Slijedećeg dana ponovo izlazite izvan grada. Edmund vas ponovo prati. Tog poslijepo-dneva netko mu puca u leđa i nalaze ga mrtva ispod mosta. Kad ste ga posljednji put vidje-li?

– Zamijetio sam da me netko prati kad sam išao na ranč Pitchfork. Ali nisam znao da je to Edmund. Posljednji put sam ga vidio u salunu kad je pristu-pio mom stolu zajedno s Gro-seilleom. On me pitao pošto sam došao u Stick City.

– I...? Što ste mu odgovori-li?

– Ništa. Nije moj običaj da govorim o poslovima da ih stavljam na veliko zvono.

– Što mislite, zašto vas je pratio?

– Možda je tražio novosti i mislio da ću mu ja biti koristan.

– Moguće. Takav je uvijek bio, pakleno znatiželjan... prije svega kad su u pitanju bile že-ne.

– Možda je tu motiv za uboj-stvo?

– Mislite... neki ljubomorni momak ili suprug? I na to sam već pomislio. – Horne se upu-tio k vratima, malo je oklijevao a zatim se ponovo okrenuo. – Uostalom... mislim da može po-stojati još jedan razlog osim

zlata da netko poželi kupiti onaj stari indijanski izvor.

— A kakav bi to bio razlog?

— Možda bi netko tamo htio sagraditi nasip i zadržati vodu koja je ljudima ovdje veoma potrebna u vrijeme suše. Možda pomišlja da prodaje tu vodu? Ili želi otjerati ljude i prisvojiti njihovu zemlju? Možda je Don Edmund na tako nešto naletio pa je ubijen da bi bio ušutkan?

— Zaista...! — iznenađeno poviče Tood.

— No, hvala lijepa za vašu suradnju, gospodine Todde — Horne se smješкао i tiho izašao napolje.

Todd je razmišljao. Prvo Groseille... a sada još i ovo! Što bi kapetan uradio u takvoj situaciji? On bi sigurno znao izlaz. Todd se sjeti članka. Izvadi ga iz džepa, zapali šibicu i spali ga.

XI

Amos McRae sjedio je u lju-ljački na verandi i odmarao se. Kad je Todd stigao na dvorište, rančer poviče:

— Sjašite i sjedite kraj mene. Oprostite što ne ustajem, ali nogame boli. — Zatim poviče prema kući: — Sarah! Gospodin Todd je došao!

Tood sjaše, sveže konja i uputi se stubama na verandu.

Sarah izađe iz kuće i veselo poviče:

— Lijepo je što ste došli, gospodine Todde! Ostat ćete na večeri, zar ne? Što je s vama, nekako ste ozbiljni?

Todd potvrdi i ozbiljno reče:

— Nešto se ozbiljno dogodilo.

— O... — reče Amos i nastavi — nešto u vezi s vašim lječilištem?

— Sjećate se da sam spomenuo svoga poslovnog partnera.

Danas sam dobio obavijest da je umro.

— O, nebesa! — umiješa se Sarah. — Kako je to strašno. Vjerojatno nećete zbog toga morati napustiti Stick City?

— Bojim se da hoću.

— Asija je izjahala. Ali uvjeren sam da će se brzo vratiti. Oh, kako će biti razočarana! Nećete valjda odmah otići? Morate bar ostati na večeri, zar ne?

Todd nije bio siguran da li još želi sresti Asiju. Ali nije htio ni otići a da još ne vidi djevojku. No... do vraga! Ta on uopće ne može odavde otići dok ne sredi ovaj posao! Bilo mu pravo ili ne, svakako će se još sresti s Asijom.

— Bit će mi zadovoljstvo, gospodo, prihvatiti vaš poziv.

Ženino lice je zasjalo. Obrisala je ruke o pregaču i rekla:

— Sada me morate ispričati, imam još mnogo posla u kuhinji. Amose, možeš li nekoga poslati da potraži Asiju?

— Poslat ću, ali ne mogu obećati da će je naći. Ta i sama znaš kakva je to djevojka.

— Sigurno je gore kod izvora. Rado ide tamo.

Amos potvrdi, a Sarah ponovo ode u kuću. Amos pozove. Konjušar odmah dotrči. Amos mu zapovijedi da se prvo pobrine za Toddova konja, a zatim da potraži Asiju.

— Smrt vašeg partnera odrazit će se na vašim planovima, zar ne?

— Bojim se da hoće. Pričao sam vam da će on sudjelovati s većom polovicom kapitala.

Amos potvrdi.

— Na žalost, ne postoji nikakvo pismeno utanačenje. Bio je to samo naš usmeni dogovor, razumijete li? Nema nikakvog

ugovora. Novac još nije bio stavljen na raspolaganje. Imao je djecu iz prvog, a i iz drugog braka. Sada će se mjesecima, ako ne i godinama, svađati oko nasljedstva. U svakom slučaju nema nade da ću dobiti novac za ovaj projekt. A ja sâm, na žalost, nisam u mogućnosti uložiti tih sto tisuća.

— Zar ne biste mogli naći drugog partnera? — upita Amos. — Ako bi to lječilište bilo tako dobar posao, ne bi bilo teško naći drugog financijera.

Todd duboko uzdahne.

— To je pitanje vremena. Mi smo imali dogovor s ljudima od željeznice. Rok je bio dva tjedna. Htio sam brzojaviti svom partneru da je sve ovdje sređeno. Nakon toga on je morao razgovarati s ljudima i donijeti dokaz o tome da je naš projekt osiguran. Ako sada ne nađem novac, morat ću sâm pregovarati s ljudima sa željeznice. A trebat će mi najmanje tjedan dana da se vratim iz New Yorka. Potpuno je nemoguće pronaći partnera sa šezdeset tisuća i zainteresirati ga za moj projekt.

— Zar ne možete te pregovore malo odgoditi?

— Znate, to je sve u svemu vrlo nezgodno. Posvuda ima ljudi koji se trse da dobiju prugu i koji će za to imati opravdane razloge. Ima gradova koji će im donijeti veliku financijsku korist. Ali ja imam ipak nekog utjecaja. Ako prvi dođem k njima pregovarati, i dokažem da je osigurano ne samo financiranje mog projekta nego čak i pravo na zemlju, tada ću bez daljeg dobiti prugu. Ali ako im ne mogu pružiti sve te dokaze... ima svakako mnogo dru-

gih ljudi s većim utjecajem. Razumijete li?

Amos kimne u znak razumijevanja i reče:

— Što milite učiniti, gospodine Todde?

Todd slegne ramenima.

— Ništa ne mogu učiniti. Mojih četrdeset tisuća nije dovoljno. Moram zaboraviti na ovaj projekt. Zaista šteta. Ali već ću pronaći nešto gdje mogu investirati novac.

— Ali što će biti s nama? Što će biti sa Stick Cityjem, nama je toliko potrebna ta željeznica!

— Ako ljudima od željeznice ne mogu ponuditi moje lječilište kao mamac, tada ima malo nade da će se graditi pruga za Stick City.

— Prokletstvo! — naljuti se Amos.

— Zaista mi je žao, gospodine McRae — promrmlja Todd. — Ali ja tu ne mogu ništa. Ništa bez partnera koji će u projektu sudjelovati sa šezdeset tisuća dolara.

Amos došepesa do vrata.

— Uđite u kuću, gospodine Todde, da nešto popijemo.

Todd je pošao iza Amosa u dnevnu sobu i sjeo u naslonjač. Kad mu je Amos ponudio piće, odbio je, jer je ionako već i suviše popio.

Amos natoči sebi i sjedne mu sučelice, a zatim reče:

— Ispričajte mi nešto o tom vašem lječilištu.

— Ali...!

— Ispričajte mi sve još jednoć, kao da još ništa niste rekli. Recite mi točno sve što su vam obećali kod željeznice.

Todd mu sve potanko ispriča o svojoj zamisli. Još su pričali kad je Cole ušao u sobu. Kad je mladić ugledao Todda, malo se

trgao, ali Todd mu se prijateljski nasmiješio.

— Cole, dječake moj. Moram s tobom razgovarati. Ispričajte me za trenutak. — Amos se digne i izađe s mladićem na verandu.

Todd ih je mogao vidjeti kroz prozor.

Maloprije pojavi se Asia i priključi im se na verandi. Njih troje su sve glasnije razgovarali kao da se svađaju.

— Nemoj se ponašati kao budala, Cole — čuo je kako je Asia rekla.

— Bolje je da ja ispadnem budala nego svi vi zajedno! — odgovori Cole.

Maloprije svi su zajedno ušli u sobu. Todd se podigne da pozdravi Asiju. Prije no što je djevojka išta mogla reći, oglasi se Cole:

— Kakav dokaz možete pružiti da je sve što ste nam rekli istina?

— Imate moju riječ — reče Todd kruto.

— Molim vas, gospodine Todde, nemojte se uvrijediti. Cole je samo malo... i suviše oprezan. Usijana glava! Odmah plane... Nemojte me pogrešno shvatiti, ali možda u ovom slučaju ima i pravo. Mi zaista nemamo ništa drugo nego vašu riječ.

Todd se najprije pravio kao da je ljutit, ali u jednom je trenutku susreo Asijin pogled i posramio se.

— To je pitanje časti — reče uvjerljivo. — Ali pod tim uvjetima se ionako više ništa ne može učiniti. To je završeno. Ja ću u subotu otputovati.

Asia odmahne glavom u znak negodovanja.

— Možda ta stvar ipak nije završena — reče Amos i dade

Coleu znak da šuti. — Možda vam ja mogu nabaviti ostatak novca.

— Ali morali bismo se zadužiti! — prosvjedovao je Cole. — Prokletstvo, u ovom trenutku ne možemo si dopustiti da se zadužujemo! Suviše su teška vremena, zbog neprestane suše stalno gubimo goveda. Možemo propasti i sve izgubiti!

— Opet će padati kiša — reče Amos. — Možda ne baš danas, ali padati ipak mora. Tada će i trava ponovo rasti i goveda će se udebljati.

— A i ostatak će debela jer ih nećemo morati daleko tjerati, samo do željeznice — reče Asia.

— Stavljamo na kocku sve što imamo! — reče bijesno Cole.

Todd je šutio. Imao je spremne dokaze koje bi u najgorem slučaju morao upotrijebiti. Ali bilo bi bolje da se McRaeovi međusobno uvjere.

— Meni je dovoljna riječ gospodina Todda — reče Asia.

— Ja sam prije mnogo toga stavio na kocku. Bio je rizik i doći ovamo u ovu zemlju. Pa onda goveda. Svakog smo se proljeća pitali hoće li preživjeti. Neprestano smo se nadali da će okišiti, pa zatim da ćemo postići dobru cijenu za goveda. A nikakve garancije nikad nismo imali. Sve u životu je rizik.

— Ali meni se ta stvar ne sviđa! — zaurla Cole.

— Koliko si već puta u životu stavio sve na kocku, Cole! Ali nije tebi zbog rizika već naprosto ne voliš gospodina Todda! — ljutila se Asia.

— To nisam rekao! — mrko će Cole.

— Ne moraš ni reći — odgovori uzrujano Asia. — Otkako je došao ovamo, stalno se odnosiš

prema njemu kao da je... ah... lopov ili tako nešto!

— Prokletstvo, sestro!

— Ima ona donekle i pravo — reče Amos sinu. — Reci što za pravo imaš protiv gospodina Todda?

— Ne dopada mi se kako se oblači — promrmlja Cole.

— Nisam baš ni ja oduševljen vašom odorom! — primijeti Todd.

— Do vraga, oče, to je tvoj ranč i možeš s njime činiti što god želiš, ali ne zaboravi na žene! To je sve. — Okrene se na peti i izađe.

Amos podigne obrve i pogleda u Asiju. Djevojka pocrveni, promrmlja nešto nerazumljivo i ode u kuhinju.

— Tako je to! — reče tiho sâm sebi Amos.

— Smijem li upitati što mislite time, gospodine? — upita ga Todd.

Amos ode do ormara i natoči si još jedan konjak. Zatim sjedne i reče Toddu:

— Sjednite, gospodine Todde!

Kad je Todd sjeo, Amos nastavi:

— Znaite, Cole je imao prijateljicu. Radila je kao sluškinja kod žene Millarda Samsona.

— Jeli ta djevojka još sada тамо?

— Ne, to je bilo prije. Zvala se Edith Soroki. Zgodna mala djevojka. Čak se htio i njome oženiti. Ali poslije se ustanovilo da je Edmund imao nešto s njom. Jednog je dana Edith popila bocu otrova. Poslije se saznalo da je bila... hm... u drugom stanju.

— S... Donom Edmundom?

— Vjerujem. Cole je bio kao lud. Htio je Edmunda ubiti.

Todd se zamisli i pomisli na

tren da je možda Cole ipak izvršio svoju nakanu.

— Nakon nekog vremena smo ga umirili. Ali nije to nikad sasvim prebolio. A kad ste se poslije vi pojavili, obučeni kao Don Edmund i tako učeno govorili... Cole je pretpostavio da ste i vi istoga kova. Kad se zatim između vas i Asije razvilo prijateljstvo... no, vi znate što mislim, gospodine Todde?

Todd potvrdi. Amos isprazni bocu i nasloni se u stolici.

— Da budem sasvim iskren... vi se meni dopadate. I mojim ženama. Nerado se svađam s Coleom, ali mislim da je u ovom slučaju pristran.

— Gospodine?

— Vjerujem da ste pošten čovjek, gospodine Todde. Vi ste nam ovdje dali dobar prijedlog. Stick City treba napokon tu prokletu željeznicu. Kao što ste rekli, za to postoji samo jedan put. Čini se da bih ja sada morao uskočiti s tih šezdeset tisuća. Doduše, morat ću podići hipoteku na ranč, ali nadam se da će se isplatiti.

— Sigurno — reče Todd. Amos je doduše zagrizao mamac, ali Todd ovaj put nije osjetio ni zadovoljstvo ni olakšanje kao nekad kad bi neka prijevara uspjela. Ali nije imao drugog izbora. Samson i Groseille imali su ga sasvim u vlasti. Zato se odlučio na drugi korak.

— Morao bih svakako imati novac do subote... ili gotovinu ili ček neke poznate banke. U subotu moram uhvatiti poštansku kočiju.

— Hm... to ćemo još vidjeti. Danas je četvrtak. Nemoguće je stići u Dadeston prije no što se banka zatvori. A čak kad bih i bankara potražio kod kuće, ne

bi novac mogao biti ovdje do subote.

– Kočija polazi oko podneva – reče Todd.

Amos potvrdi i zamisli se. Napokon reče:

– Postoji još jedan jedini izlaz. Morat ću o tome razgovarati s Millardom Samsonom. Sutra ujutro poći ću k njemu.

– Jeste li sigurni da će vam on dati novac? – upita ga Todd, iako je znao odgovor.

Amos žalosno kimne glavom.

– On godinama nastoji da mi oduzme ranč. Dakle, bit će sretan da mi dade na njega hipoteku. Ali još bih jednoć želio razgovarati s Coleom. Možete li me ispričati za nekoliko minuta?

– Dakako – odgovori Todd.

– Zašto ne ostanete ovdje, gospodine McRaeu, ja ću potražiti vašeg sina i reći mu da želite s njim razgovarati.

– Hvala – reče Amos. – Vjerojatno ćete ga naći u staji.

Todd izađe i uputi se prema staji. Zaustavi se na vratima. Unutra je bilo tamno i trebalo mu je neko vrijeme dok mu se oči nisu privikle na polutamu. Tada ugleda mladića kako sjedi na gornjoj gredi pregrade. Mladić pripali cigaretu. Bilo je očito da se pravio da ne vidi Todda. Todd načini nekoliko koraka i reče:

– Otac želi s vama razgovarati.

– Vjerojatno mi želi reći da će uzeti hipoteku na ranč i vam dati novac, zar ne?

Todd potvrdi.

Cole side i zaustavi se tik uz Todda.

– Vrag bi ga znao zašto vam toliko vjeruje, ali ako budete zloupotrijebili njegovo povjere-

nje, bit će vam proketo žao što ste ikada nogom stupili na ranč Pitchfork!

Već mi je sada žao, pomisli Todd, a zatim reče:

– Obećajem vam...

– Vi meni ne trebate ništa obećati, gospodine! Do jučer sam vas smatrao budalom, ali sada vidim da ste i mamu pridobili, to vam moram priznati. Još vas smatram kockarom, samo ne znam s koje ćete strane izvući karte. Ukoliko sam imao krivo, ja ću vam se ispričati, a ako ne, tada ću vas ubiti!

– Kao što ste Dona Edmunda?

– Do vraga, to nisam učinio!

– Ali ste htjeli.

– Dakako, i sretan sam što je to netko i učinio! Ali da sam to bio ja, ne bi to bilo u leđa!

To je točno, pomisli Todd.

– A kad dođe vrijeme za to, prići ću vam s lica, gospodine! – nastavi Cole i doda: – I tada ću vas ubiti!

– Otac vas čeka.

Todd ga je slijedio i zatim sjeo na verandu jer je znao da otac i sin žele biti sami. Na obzorju ugleda jahača koji se sve više približavao. Trgne se. Čovjek na konju bio je šerif Charlie Horne.

Kad se šerif zaustavio ispred verande, Cole izađe. Vjerojatno je čuo konjanika.

– Zdravo, Charlie! – pozdravi ga, ali u glasu se zamijetilo da se nimalo ne veseli došljaku.

– Sjašite, Charlie, i udite.

Horne pozdravi i uputi se stubama na verandu.

– Vjerovao sam da ću vas ovdje naći – obrati se Toddu.

– Zar me trebate? – upita ga Todd.

Amos poviče iznutra:

– Tko je došao?
– Charlie Horne, oče – odgovori Cole.

Kad su ušli u sobu, Amos ga upita:

– Što vas dobro nosi ovamo, Horne, po ovakvoj vrućini?

– U gradu je još toplije – odgovori Horne i skine šešir da otare znoj s lica.

Sarah i Asia takoder uđu u sobu. Pozdrave šerifa, a zatim se Sarah odmah vrati u kuhinju. Asia ostane pokraj vrata.

– Popijte nešto, Charlie – ponudi ga Amos.

– Nikad ne pijem dok sam u službi – odbije šerif.

– Znači da ste ovdje službeno? – raspitivao se Cole.

Horne potvrdi, a zatim se obrati Toddu.

– Bio bih vam zahvalan kad biste mi rekli gdje ste bili kad je ubijen Don Edmund?

– Morao bih prvo znati kad je Don Edmund ubijen.

– Jučer... u neko vrijeme.

– Jučer sam bio ovdje.

Amos potvrdi i reče:

– Gospodin Todd je jučer bio ovdje. Asia i ja smo ga otpratili do indijanskog izvora.

– Kad ste napustili ranč? – upita ga šerif.

– Ne bih vam točno mogao odgovoriti, jer nisam gledao na sat.

Uto se umiješa Asia.

– Ta valjda ne mislite da je gospodin Todd...

– U ovom trenutku još ništa ne mislim, gospodice Asia – prekine je šerif. – Želim samo ustanoviti gdje je bio kad je Don Edmund ubijen.

– Znate li točno kad je ubijen? – upita Amos. – Prije ili poslije podne?

– Negdje odmah nakon po-

dneva – odgovori šerif. – Imamo svjedoka koji je oko podneva vidio Edmundova konja kod grmlja pokraj Samsonove kuće. Samsonova sluškinja, Peggy Landers, zacijelo bi nam točno mogla reći kad je Edmund odande otišao. Ali... djevojka je danas otišla s kočijom i napustila grad.

– Zar možda mislite da ga je ona ubila? – upita Asia.

Horne odmahne glavom.

– Ona ga je mogla ustrijeliti, ali ako je to i učinila, nije sigurno bila sama. Edmund je bio dovučen pod most, a to ne bi nikad uspjelo tako maloj ženici kao što je Peggy.

– Ali ako nema nikakve veze s ubojstvom, zašto je onda tako naglo napustila grad?

– Jer ju je Samson izbacio. Kao što je rekao, nije mu bilo pravo što je neprestano nešto suškala s Edmundom. Nije želio da joj se dogodi isto što i Edith.

Cole se trgne. Grčevito obuhvati čašu i ispije piće na dušak, okrene se i ponovo napuni čašu.

– Ne vjerujem da je Peggy Landers umiješana u ubojstvo – reče šerif.

– A gospodin Todd još manje! – uvrijeđeno će Asia.

Horne je pogleda i reče nježno:

– On je oko podneva otišao odavde, a vratio se kasno u grad. Razgovarao sam s Berniejem u staji. On je bio u staji sve dok nije pao mrak, a dotad se gospodin Todd još nije vratio. A kad je Bernie drugog dana došao u staju, konj je bio u pregradi. Hoćete li mi reći gdje ste bili od podneva do večeri, gospodine Todde?

– Još sam jednom otišao do

indijanskog izvora i ostao tamo gotovo cijelo poslijepodne.

— Da li vas je netko tamo vidio? — upita šerif.

Todd pogleda Colea. Vidjelo se na mladiću da najradije ne bi ništa rekao, ali osjećaj časti ga je ipak natjerao da kaže:

— Ja sam ga tamo vidio — reče mrzovoljno.

— Da li ste s njim pošli tamo? — ispitivao je dalje šerif.

— Ne, ja sam bio ovdje na ranču kad je on otišao. Mislio sam da je otišao u grad. Tek poslije sam osedlao konja i izjašio.

— Zar ste ga namjeravali slijediti? — pitao je Horne.

Cole odmahne glavom.

— Htio sam samo razmišljati o svemu... a najbolje mogu razmišljati kad jašem sasvim sâm. Tek kad sam naišao gore kod izvora na njegove tragove, pošao sam za njim. Zatim sam ga sreo gore kod izvora. Ali to je već bilo kasno poslije podne. Prije toga sam prilično dugo besciljno jahao.

— Da li je to istina? Jeste li dugo bili sami tamo gore kod izvora? — ispitivao je dalje šerif Todda.

Todd potvrdi.

— I niste gore sreli nikoga osim Colea?

— Nisam.

Horne se ponovo obrati Coleu i upita ga:

— Da li je gore bio još netko tko bi mogao potvrditi da je i Todd bio tamo?

— Ne mogu se sjetiti da sam uopće nekog vidio — odgovori Cole.

— Ali ja sam vidjela gospodina Todda! — upadne najednom Asia.

Svi se okrenu prema njoj i iznenadeno je pogledaju. Asia

probljedi i izbjegne njihov pogled, a zatim nastavi:

— Vidjela sam gospodina Todda jer sam pošla za njim...

— To nije istina! — prasne Cole. — Ti si bila ovdje na ranču kad sam ja krenuo.

— Ja sam pošla odmah iza tebe — odgovori ona. — Slijedila sam gospodina Todda sve do izvora. Cijelo sam vrijeme bila tamo s njime!

Coleu navre krv u obraze kad se prisjetio da je Todd bio potpuno gol.

— Prokletstvo, to je...

Asia ga prkosno pogleda i reče:

— Kad si ti došao, ja sam se sakrila. Znala sam kako bi se osjećao da si me gore zatekao.

— Ali, sestro...! — Cole poviče uzbuđeno.

Todd je u međuvremenu ustao. Osjećao je da mu Asia želi pomoći, ali nije shvaćala koliko je to za nju neugodno.

— Gospodice Asia, zaista ne bi trebalo...

Ona mu gotovo poviče u lice:

— Nemoj još sada reći da sam lažljivica! Znam da želiš sačuvati moj dobar glas, ali nemoj me samo nazvati lažljivicom!

Cole pojuri prema Toddu i uhvati ga za kaput.

— Prokletstvo, Todde... ja ću te ubiti! — zareža.

— Ne, to nećete učiniti! — umiješa se Horne. Digne se i mirno reče: — Cole, hapsim vas zbog ubojstva Dona Edmunda!

Za trenutak je bilo sve tiho. Zatim Amos pobjesni i reče:

— Što...?!

— Nemojte se sada sa mnom svađati, Amose. On je upravo priznao da je jahao sam usred dana i da ga nitko nije vidio sve

dok nije gore na izvoru naišao na Todda. Imao je dovoljno vremena da počini ubojstvo. A svatko u Stick Cityju zna da je imao za to razloga. Više je ljudi čulo kad se zakleo da će ubiti Edmunda.

— Ali... — reče Asia i pogleda u Todda tražeći od njega pomoć.

Ali Todd nije mogao ništa učiniti. Sada ne bi imalo više smisla da razjasni da Asia nije uopće bila kod izvora. Time se Coleu ne bi ništa pomoglo!

— Do vraga! — poviče Amos. — Vi prokleta dobro znate, Charlie, da to Cole nikad ne bi učinio!

— Znam da je imao razloga i priliku. Moji osobni osjećaji nemaju s tim nikakve veze. Ja ga moram uhapsiti.

— Oh, prokletstvo! — Cole gotovo zdvojno pogleda oca.

— On se vara, sine moj — reče Amos. — Ali on je načinio čvrsti plot i trebat će nam vremena dok ne nađemo na njemu neku rupu. Ali sada je najbolje da prvo podeš s njim. Dajte mu da se oprostí od majke. Ona je u kuhinji.

— Dajte mi riječ, Cole, da nećete pobjeći — reče šerif — i obećajte da ćete bez opiranja poći sa mnom.

Cole je časak oklijevao a zatim reče:

— Dajem vam riječ.

Horne uhvati Todda za ruku i reče:

— Nas ćemo se dvojica malo povući, da ih pustimo da se u miru oproste.

Uto se pojavi Amos i reče Toddu:

— Gospodine Todde, bojim se da Sarah sada neće biti u stanju pripremiti pristojnu večeru.

Vi ćete to sigurno razumjeti, zar ne?

— Dakako — odgovori Todd.

— Ja ću odmah otići. A što se tiče novca za liječilište...

— Ne sada, gospodine Todde

— prekine ga Amos. — Sada moram prvo vidjeti što mogu učiniti za svog sina. Moram naći dobrog advokata u Dadestonu. Ni za što drugo sada nemam vremena.

— Ali željeznica...

— I do sada smo živjeli bez željeznice — prekine ga Amos. — Zao mi je, Todde, ali ako ne možete pričekati dok se ne riješi stvar s mojim sinom, morate zaboraviti na svoj projekt.

Todd je znao da će se tako dogoditi, ali unatoč tome bio je razočaran. Ali kad je vidio jad na rančерову licu, shvatio je da je sve svršeno. Stoga samo reče:

— Molim vas da pozdravite gospođicu Asiju.

Todd je dugo jahao do grada. Osjećao je da se ulovio u vlastitu klopku. Ukliješten između Samsona i Groseilla. Samo ga je Asijina priča spasila od šerifa. Ali ako Groseille ikad objavi svoju priču, onda će i ona povući svoj iskaz. Kad bi barem njegove proklete laži bile istina! On bi zaista želio izgraditi liječilište na onom starom indijanskom izvoru i rado bi promatrao Asijino lice kad bi san postala stvarnost. Ali laži ostaju samo laži. Sada nije imao više ni mogućnosti da pobjegne.

Stigao je u grad kad se već mračilo. Ostavio je konja u staji i uputio se u hotel. U sobi se bacio na krevet.

Urota Millarda Samsona protiv McRaeovih je propala. Ranč je bio siguran i sada je svejedno

što će se dogoditi... McRaeovi će dobiti željeznicu.

Samson je to već znao.

Todd je o svemu razmišljao. Protiv Samsona se donekle osigurao, još prije no što je napustio New York. Ako to bude mogao upotrijebiti protiv Samsona, tada će možda Samson moći to upotrijebiti i protiv Groseilla. Kad je stvorio plan, napokon je mogao zaspati.

VII

Slijedećeg jutra Todd odmah potraži Groseilla i oprezno mu objasni da neće doći do planiranog posla ovdje u Stick Cityju. Slagar je bio razočaran i bijesan. Prijetio je da će odmah odštampati priču o Jamesu Foxu u SENTINELU. Todd je imao mnogo muke dok ga nije uspio uvjeriti da time neće ništa postići. Napokon ga je uspio nagovoriti da pričeka dva sata dok on ne nabavi pet tisuća dolara.

Nekoliko minuta poslije Todd je ušao u ured bankara Samsona.

— Dakle...? — upita nadmeno Samson.

— Sve je svršeno — odgovori mirno Todd.

— Što?

— McRae nije zagrizao. Imao sam ga već na udici, a zatim se pojavio šerif Horne i uhapsio njegovog sina Colea.

— I vi ste se toga prestrašili?

— A što sam mogao učiniti? Nisam ga mogao topom prisiliti. Ovog trenutka zanima ga samo kako da izvadi sina iz zatvora.

— Prokletstvo! — zareži Samson. — Ja sam mnogo novca uložio u tu stvar, Fox, trebam tu hipoteku!

— Nećete je dobiti, barem ne preko mene.

— Vi ćete učiniti ono što vam ja kažem!

Todd odmahne glavom.

— Sutra ću otputovati.

— Vraga ćete otputovati! — razdraženo poviče Samson. — Ja sam vas kupio i platio sam punu cijenu. Ja ću vam reći što ćete raditi a što ne.

— Kupili ste pogrešnog čovjeka, Samsone — odgovori Todd.

— Zar mi niste rekli da ovdje nitko ništa ne zna o Jamesu Foxu?

— Zar možda netko zna nešto? — oprezno upita bankar.

— — Groseille iz SENTINELA. Već je sastavio članak o aferi iz Francuske i želi ga sada štampati.

— Svakako ga odvratite od toga!

— Ne mogu — Todd zbunjeno pogleda bankara i pomisli nije li ovaj možda mislio na ubojstvo.

— A zašto ne možete?

— Jer je već odštampani članak pohranio na sigurno mjesto i ukoliko mu se nešto dogodi bit će poslan velikim novinskim kućama i šerifu.

— Tada ste gotovi.

— Još nisam. Groseille je voljan »pametno« razgovarati.

— Vi ste u sosu i zamišljate da ću vam ja pomoći? — reče nadmeno bankar.

— I vi ste u sosu, Samsone — odgovori mirno Todd. — Mislim da se vi morate iskupiti, jer ja sam samo posrednik, a vi želite zadržati čiste ruke u tom poslu.

— A zašto bih ja bio u sosu?

— upita Samson nabrana čela.

— Ako je potonem, povući ću vas za sobom. Ta prijevara bila

je vaša zamisao. Za to ćete platiti... ovako ili onako.

— Hoćete li napokon reći što namjeravate? — upita dalje Samson potisnuvši prijetnju u glas.

Todd potvrdi. Samson se zavalj u naslonjač, skupi ruke i upitno pogleda u Todda.

— Kako dolazite na pomisao da bi vam netko povjerovao? Vi ste bivši robijaš! Osuđivani lopov! Kad to građani ovoga grada saznaju, znat će da ste im lagali i neće vam više vjerovati ni jedne jedine riječi. Ja ću još dodati da ste me ovom pričom htjeli ucijeniti! — Ustane i zaobiđe писаči stol. — A to ću odmah ljudima reći!

— Nećete. — Toddov glas je bio sasvim miran. — Vi se varate. Neće vjerovati vama nego meni. Vidite, ja imam dokaze da ste vi do grla upleteni u tu priču!

— Vi ste ludi, nikad vam nisam ništa dao na pismo! Nemate svjedoka! Ja sam se pobrinuo da nas nitko ne može staviti u vezu. Nemate nikakvih dokaza, baš nikakvih, samo vaša riječ protiv moje, Fox!

— Imam. Vi ćete se sjetiti da ste mi u New Yorku dali novac za putne troškove? Veći dio tog novca potrošio sam za ispitivanje, pa sam tako saznao da ste vi već razgovarali s mjerodavnim ljudima od željeznice. Znali ste da se planira izgradnja pomoćne pruge do Dadestona i dali ste im novac da šute i da ne objave u javnosti o tome. Mogu vam o tome ispričati sve pojedinosti, Samson. Kad ja počnem pričati, moja će se prošlost staviti pod lupu, pa će se saznati da me je netko morao financirati. Netko mi je morao

kupiti ovo otmjeno odijelo i kartu za Stick City, a ako ljudima kažem tko je taj netko, brzo će se saznati istina... cijela istina!

Samson se okrene i naliže si novo piće. Kad se ponovo okrenuo prema Toddu, njegove su oči ubojito sjale. Napokon upita:

— Koliko?

Todd je razmišljao koliko da zatraži.

— Deset tisuća! — reče napokon.

— Vi, huljo! — prosikta kroz zube Samson.

— Deset tisuća — to nije mnogo za sve ovo... — reče Todd i pokaže na otmjeni i raskošno namješteni ured. — A osim toga, imate još i predivan dom i prekrasnu ženu.

Samson je kimao glavom odsutan duhom. Očito nije razmišljao o svom domu. Duboko je uzdanuo i rekao:

— Poslije ću vam dati novac.

— Ali ja bih ga htio sada — reče Todd.

— Sada vam ga ne mogu dati. Moram najprije... moram unijeti u knjige neke izdatke. Tek poslije večere. Dodite navečer, kad se smrači.

— Ovdje ili u vašoj kući? — upita ga Todd, razmišljajući kako će Groseille morati još pričekati.

— Ovdje, ja ću ostati nešto duže raditi. Pokucajte na prozor, pa ću vas pustiti kroz vrata. Ali kad se smrači.

— Vama je očito draže da me nitko ne vidi, zar ne?

Samson potvrdi. Kad je Todd pošao prema vratima, bankar ga još upita:

— Da li je Edmund znao o Foxu?

– Da, on i Groseille zajedno su napisali članak.

– Tada imate sreću što je Edmund mrtav – reče Samson. – Ne vjerujem da biste njega mogli kupiti.

Poslije bankara Todd ode još jednom do Groseilla i ovaj mu dade posljednji rok do ponoći.

– Donijet ću vam novac čim ga dobijem – reče Todd. Hoćete li biti ovdje?

– Bit ću, sada moram raditi za dvojicu.

Todd se vrati u hotel, uspne se i otvori vrata svoje sobe. Ugleda jednog čovjeka i prestrašeno se trgne. Trebalo mu je nekoliko trenutaka prije no što ga je prepoznao.

– Cole McRae...?!

– Uđite, Todde, i zatvorite vrata za sobom! – ljutito mu naredi mladić.

– Mislio sam da ste u zatvoru – reče Todd.

– Bio sam, ali sada više nisam. Hajde, uđite napokon, čovče! – Cole je imao u ruci revolver, a cijev je uperena točno u Todda.

– Što želite od mene? – upita Todd drščućim glasom.

– Svucite kaput!

– Zašto? – iznenađeno upita Todd i baci kaput na krevet.

– Jer vas želim pretući! – režao je Cole. – Na žalost nemam biča pa ću to morati učiniti šakama.

– Ali prije no počnete želim vam reći da je vaša sestra lagala! Ona nije bila gore kod izvora.

– Asia ne laže!

– Ali ovaj put je lagala – reče Todd.

– A sada mi predajte oružje! – zapovijedi Cole.

Todd izvuče mali revolver i

stavi ga na krevet. Cole učini isto. Jednom šakom nacilja Toddovo lice a drugom ga udari u trbuh. Todd se brzo okrene, trgne mu ruku prema gore i blokira udarac. Udarac koji je bio usmjeren u trbuh udari ga u leđa. Todd udari ljevicom Colea u prsa. Pri tom mu se činilo kao da je udario u splet mišića. Cole zareži i ubilački ga udari u predio bubrega. Todd se trgne od boli kao da je dobio udarac nožem. Cole je udarao bilo kuda samo da ga kazni. Bila je to ogorčena borba podjednakih protivnika.

Borba bez pravila, pomisli Todd. Todd skoči i udari Colea u trbuh. Ovaj mu vrati udarcem u bradu. Todd zatetura. Pokušao se malo sagnuti kako bi ublažio udarac, ali nije bio dovoljno brz. Coleova desnica ga udari tako snažno da je osjetio u ustima okus krvi. Cole ga ponovo udari u prsa. Todd se osjećao uzetim, a usta su mu bila puna krvi. Osjećao je da će se ugušiti. Svakako je morao uhvatiti zraka. Cole načini stanku i omogući protivniku trenutak odmora.

Todd iskoristi taj trenutak, brzo zgrabi Colea i povuče ga k sebi. Obojica padnu na tlo. Valjali su se po podu dok se napokon Todd nije uspio osloboditi i pokušao se osoviti na noge. Ali prvo klekne i ponovo ispljuke krv.

– Jesam li vam barem položio nekoliko rebara? – upita ga Cole.

Todd odmahne glavom i reče: – Vašu sestru nisam ni taknuo!

Cole se osovi na noge i ponovo počne napadati.

Todd shvati da ne može Co-

lea zaustaviti riječima. Baci se na krevet i desnom rukom pokuša dohvatiti revolver. Cole je doduše vidio revolver u Toddovoj ruci, ali nije se više mogao zaustaviti. Obojica padnu na pod. Ovaj put Cole je pao na Todda. . . Kad je Todd htio ustati, osjeti kako mu dršću koljena i ruke. Još je u desnoj ruci držao revolver. Kao omamljen došeturao je do kreveta i legao savvim iscrpljen na rub. Krv mu je kapala iz usta. Pogleda prema Coleu. I on je ležao iscrpljen na podu i krvario.

Prokletstvo, pomisli Todd – suviše krvi. Pokuša ustati i natočiti vodu iz vrča u praonik. Praonik se zacrvenio od krvi čim je u nj namočio ruke. Oprao je temeljito ruke i prolio vodu u vedro.

Voda je divna stvar, pomisli. Svaka vrsta vode, voda za pranje, voda za piće, kiša i voda s izvora. Poželio je da se sada nalazi gore kod indijanskog izvora i da može umočiti tijelo u vodu. Poželi da još jedan jedini put vidi Asiju. Bilo bi lijepo kad bi ona s njime pošla do izvora. Pogleda se u zrcalo i zgrozi se svog izgleda. Ali do sutra će biti bolje, a sutra će već biti daleko. Osjećao se sada malo jačim.

Iza sebe je čuo kako ječi Cole. Todd zgrabi oružje i naglo se okrene. Cole malo pomakne glavu buljeći u oružje.

– Bolje je da ne ustajete! – reče Todd.

Činilo se da je Cole to upravo namjeravao, ali nije bio siguran da će uspjeti.

– A sada me slušajte – nastavi Todd promuklim glasom. – Nikakvih pokreta! Samo pažljivo slušajte. Ja nisam nikad

taknuo vašu sestru! Nikad nisam ni pokušao!

– Ali ovaj put jest. Zašto vam je lakše povjerovati da se vaša sestra ponijela kao djevojčura nego da se jednom poslužila malom nedužnom laži?

Cole nevoljko nabra čelo.

– Pomislite samo, čovječe! Vaša je sestra bila duboko uvjereni da ja nisam ubio Dona Edmunda, a po svemu se činilo da je šerif bio uvjeren u suprotno. Zbog toga me vaša sestra pokušala spasiti. To je sve!

– Ali ona ne laže! – ponavljao je Cole, doduše ne više tako kruto. – Ona je lagala! Da je šerif od vas tražio alibi, i tada bi lagala! Zar to ne možete shvatiti?

Napokon Cole podigne glavu prema Toddu i upita:

– Zar je zaista lagala?

– Da!

Dašćući se podigao s poda neprestano motreći oružje na Toddovu krilu i uputio se prema praoniku.

– Mislim da mi je razbijen nos – promrmlja pipajući glavu.

– Da li vam je potreban liječnik?

Todd je želio da Asijin brat ne bude ozbiljno ozlijeđen. Mučno se podigao sa stolice i ispružio ruku prema Coleu.

– Dodite! Odvest ću vas liječniku!

Liječnik se zvao Durfee. Imao je ordinaciju u dražesnoj bijeloj kući u glavnoj ulici. Durfee je bio još mlad i zgrozio se ugledavši Coleovo izmrcvareno lice. Ostavio je Todda u čekaonici, a Colea je odveo u ordinaciju. Prošlo je prilično vremena dok se nisu vratili, a Cole je već sigurnije koračao.

— A sada ste vi na redu, gospodine — obrati se liječnik Toddu.

Prije no što je s liječnikom pošao u ordinaciju stao je pred Colea i upitao ga:

— Kako ste izašli iz zatvora?

— Ustanovilo se da su me vidjela dva moja čovjeka kad sam naokolo jahao. Javili su to šerifu, pa je bilo jasno da ja nisam ubio Dona Edmunda.

— Uдите već jednom — nestrpljivo ga je požurivao liječnik.

Todd se okrene i htjede poći za liječnikom.

— Todde...! — tiho izusti Cole.

Todd se okrene preko ramena i upita:

— Što je?

— Možda sam se ipak u vama prevario — reče pomalo pokajnički Cole.

— Sigurno.

Kad je Todd završio kod liječnika, uputio se u hotel. Poravno je odjeću koliko je to bilo moguće. Ali lice nije mogao sakriti. Prolaznici su ga zabezeknuto gledali. Vjerojatno su se vijesti brzo širile, pomisli Todd. Nadajmo se da u to neće biti uvučena Asia.

Uto je najednom ugleda. Uputila se prema njemu. Bila je prestrašena i iznenađena. Toddu nije bilo drago što ju je upravo sada sreo, ali nije mogao izbjeći susret. Bila je samo nekoliko koraka udaljena od njega.

— Gospodine Todde! Ta vi ste ozlijeđeni! Što se dogodilo? — poviče ona.

— Ništa ozbiljno, gospodice Asia — odgovori Todd naklonivši se.

— Ali... to je krv! — Asia je promatrala njegovu krvlju

umrljanu košulju. Zatim ga pogledala u oči i upitala: — Cole...?

Pogodila je. Todd nije mogao nijekati. Cole će doći kući razbijena nosa i povezane glave, pa će Asia ionako saznati istinu.

— Oh... ne! Znala sam, doduše, da je bijesan... ali nisam mogla pretpostaviti da će vas ovako ozlijediti.

— Nije to ništa. Da li ste znali da su ga pustili iz zatvora? Pronađeni su svjedoci koji su se javili šerifu i tako je pušten.

— Otac i ja smo došli ovamo da telegrafiramo u Dadeston. Prošli smo pokraj zatvora, ali Cole je već bio pušten. — Lice joj se najednom ozarilo. — Vi znate što to znači? Sada je sve ponovo u redu i možemo nastaviti pregovore o lječilištu! Otac je već na putu u banku da zajedno s gospodinom Samsonom sredi sve oko hipoteke za ranč.

— Ne!

— Što?

— Ne! — ponovi glasno Todd. — Morate ga u tome spriječiti!

— Ne razumijem...

— Sve je svršeno, gospodice Asia, zaboravite! Nemojte dopustiti da vaš otac podigne hipoteku na ranč. Nikako kod Samsona!

— Ali... zašto ne? Molim vas, gospodine Todde, još nije prekasno! Mi još danas možemo dobiti novac! Molim vas... nama je tako potrebna željeznica!

— Vi ćete je i tako dobiti. Već je isplanirano da se izgradi pomoćna pruga za Dadeston. To vam je dovoljno blizu, zar ne? Ta će se pruga izgraditi i bez lječilišta. Tada ćete moći utovarivati svoju stoku. Ali vjerujte mi, gospodice Asia... morate spriječiti svog oca! Na bilo koji

način... Nemojte dopustiti Samsonu da se dočepa vašeg ranča! On će vas prevariti!

— Ali sve ono što ste nam napričali...

— Laži! Sve same laži! — izusti on najednom i potrči.

Ona potrči za njim i zgrabi ga za ruku. On se ljutito istrgne.

— Zadržite svog oca ako želite spasiti Pitchfork od propasti, trčite odmah za ocem, brzo, brzo!

On također potrči i nestane iza vrata saluna. Naruči viski promatrajući kroz prozor kako je Asia utrčala u banku. Tada osjeti olakšanje. Ali znao je da će se Asia vratiti, a uz nju će biti Amos. On će tražiti objašnjenje, a jedino objašnjenje koje Todd može dati jest istina. A nije želio da Asia sazna istinu. Iskapi svoje piće, napusti salon i pođe u svoju sobu. Za sobom zakračuna vrata.

U kovčegu je imao još jednu čistu košulju. Zamijeni je, a zatim stavi oba kovčega uz prozor. U svakoj će zalagaonici dobiti za njih novac, a i za revolver. Ali nadao se da to neće biti potrebno. Ako bude imao sreće, imat će u džepu Samsonovih pet tisuća dolara. U svakom se slučaju tome nadao.

Osvrnuo se po sobi i pogledao se posljednji put u zrcalo. Vidio je u njemu nekog stranca, ni Foxa ni Todda. A koga? Nije znao odgovor. Polagano se spustio na krov. Sunce je bilo još visoko na obzoru i do mraka je bilo još dovoljno vremena. Uzeo je sa sobom kovčege i spremio ih u kut između zgrade i šupe. Pitao se da li će imati vremena da dođe po njih. Toliko je stvari već pošlo krivo. A prije nego što sutra stigne kočija, može se još

toliko toga dogoditi. Možda bi bilo najpametnije da odmah nestane. Mogao bi iznajmiti konja i odmagliti prije no što upadne u zamku. Tada više neće biti odstupa. Imao je još nekoliko dolara u džepu i zlatan prsten. Ali ako sada nestane, Groseille će objaviti članak. Tada bi Asia saznala istinu o Jamesu Toddu Foxu, a Millard Samson uštedio bi deset tisuća dolara. Samson je bio isto takva prokleta hulja kao i on sâm. Dakle, Samson još mora platiti.

Stvorivši tu odluku, stigao je do kraja uličice. Sad je bio problem gdje da se zadrži do mraka.

Iza dućana namještaja i željezare bila je neka velika šupa. Vrata su bila otvorena. On otkrije jedna kola, kolica i kola za mrtvace. Neki čovjek bojadisao je oštenja na mrtvačkim kolima. On ugleda Todda i srdačno ga pozdravi.

— Dobar dan — odgovori mu Todd.

Iako su vrata bila širom otvorena, unutra je bio polumrak. To je dobro skrovište, pomisli Todd. Ovdje bi mogao ostati do mraka. Todd povede sa čovjekom razgovor. Malo pomalo Todd mu je počeo pomagati. Uskoro se smračilo i čovjek pozove Todda na čašicu u salon. On to odbije ljubazno se ispričavši da ima još nešto obaviti i zatim se uputi glavnom ulicom prema banci.

XII

Svjetiljke na ulici bile su upravo upaljene. Putem je morao proći pokraj SENTINELA. Vjerovao je da će Groseilla naći još na poslu. Ali vrata bijahu

zatvorena. Posvuda je bilo tiho i mračno. Todd još pokušava u štampariji, čija su vrata bila otvorena.

— Groseille? — zovne on tiho.

Nije bilo odgovora. Ali Groseille je rekao da će ovdje čekati novac! Todd se pobojavao da je opet nešto pošlo krivo. Upalio je šibicu i osvijetlio radionicu. U kutu na klupi ugleda nekog čovjeka. Pomisli da se Groseille odмара. Nije ga htio buditi kako se ne bi ponovo posvađali oko novca. Ugasi šibicu i izađe tiho napolje.

U banci je također sve bilo mračno. Todd pokuca na prozor. Malo zatim ukaže se plamčićak i Todd se uputi na stražnji ulaz. Millard Samson mu otvori zasun. U ruci je držao svjetiljku i tiho prošaputao:

— Udite!

Todd uđe. Samson zatvori za njim vrata i odvede ga u svoj privatni ured. Ponudi mu stolicu, ali Todd ne htjede sjesti. Napeto je promatrao bankara. Po očima mu se moglo vidjeti da je bijesan.

— Dakle...? — upita Samson.

— Deset tisuća dolara.

— Za Andyja Groseilla?

Todd potvrdi i pomisli nije li Samson u međuvremenu saznao da je slugar tražio samo pet tisuća.

Samson se samozadovoljno naslonio i stavio ruku na jednu hrpu omotnica. Pružio ih je Toddu, nasmiješio se i rekao:

— Da vam otkrijem gdje je Andy pohranio omotnice sa svojom pričom? Na sigurno mjesto! U banku!

Todd je promatrao omotnice i upitao:

— Tu su?

— Dao mi ih je da ih pohra-

nim na sigurno mjesto. Tada još, dakako, nisam znao što sadrže. Ali nakon našeg razgovora danas poslije podne uzeo sam ih i pregledao. Evo, uzmite ih, možete ih spaliti ako želite.

— To ništa ne mijenja na stvari. Ako Groseille i izgubi te omotnice, on može članak nanovo složiti i objaviti u sutrašnjim novinama, a to će i učiniti ukoliko mu uskoro ne donesem novac.

— A vi ćete mu ispričati ostatak priče, u koju sam ja upleten?

— Ako pođem do Groseilla bez novca, onda ću mu je ispričati. Sigurno će naći još koji slobodan redak za sutrašnje izdanje.

— Rekli ste deset tisuća?

Todd potvrdi.

Samson otvori ladicu i izvuče svežanj novčanica. Baci ih na stol.

— Ovdje je deset tisuća. Prebrojte ako želite.

Todd uzme novac i stavi ga u džep.

— Tako, to je sada sredeno.

— Da, to je sredeno.

Todd se uputi prema vratima i uto začu škljocanje. Taj mu je zvuk bio poznat. Revolver je bio otkočen!

Vrata ureda bijahu zatvorena. Todd se baci naprijed, uhvati kvaku i silom otvori vrata. Pucanj odjekne i Todd osjeti udarac kao da ga je netko bacio u stranu. Izgubi ravnotežu, pade na zemlju i odmah se okrene. Dva metka zabiju se na mjesto gdje se on prije nalazio. On se sagne iza pisaćeg stola. Čuo je kako Samson psuje.

Todd je također imao revolver, ali stavio ga je za pojas. Kaput i prsluk bijahu mu zakopča-

ni. Desnu ruku nije mogao pomaknuti, bespomoćna mu je visjela. Nije osjećao bolove, samo neku obamrlost.

Klećao je ispod pisaćeg stola i lijevom rukom petljao po dugmadi. Uspjelo mu je otkopčati sva četiri dugmeta. Ali sada je došao na red prsluk, a to je bilo mnogo teže.

Napolju je netko lupao po glavnim vratima i glasno pitao što se to događa u banci.

— U pomoć! — vikao je Samson iz svog ureda. Ugasio je svjetiljku jer se plašio da je i Todd naoružan.

Ponovo se začu pucanj u Samsonovu uredu. Todd zaključiti da je Samson ponovo napunio svoj revolver i opalio hitac kako bi napolju uznemirio svjetinu. A zatim je povikao:

— Oprez! On je naoružan!

Samsonov pokušaj ubojstva nije uspio. Sada je kukavički sjedio u svom uredu i čekao da to netko učini umjesto njega. A svjetina napolju učinit će to vjerojatno sa zadovoljstvom.

Samson ponovo prodorno zavapi u pomoć.

Svjetina je navaljivala na vrata. Todd je odustao od pokušaja da otkopča prsluk. Pokušao se sjetiti rasporeda u sobi. Ukoliko se ne vara, na suprotnoj strani nalazila su se jedna vrata. Ali smatrao je da ima još neki izlaz. Sjetio se da se na stolu nalazi tintarnica. Lijevom rukom je opipa. Bila je teža nego što je to pretpostavljao. Dok se dizao, prosuo je malo tinte po ruci. Polagano se došuljao do zida i tamo se naslonio.

Ponovo se začu lupa na vratima. Vrata popuste. Svjetina napolju zaurla od veselja što je napokon uspjela provaliti vra-

ta. Ali najednom sve ponovo utihne. Vjerojatno im je doprlo do svijesti da sada moraju uhvatiti čovjeka, i to vrlo opasnoga i naoružanog, koji vjerojatno negdje čuči u tami s oružjem i vreba na vrata.

Todd je napeto očekivao što će se dogoditi.

Napolju netko zaviče:

— Hej... vi unutra! Izadite napolje! Nemate nikakvih izgleda! Izadite napolje s uzdignutim rukama!

— U pomoć! — kreštao je Samson. — Napad! Pomoć! Razbojnički napad!

Sjene su se pomicale. Netko se u mraku prikrao ulazu u banku. Bio je to šerif Horne, pomisli Todd. Ostali su čekali da vide što će se dogoditi šerifu.

Todd baci tintarnicu. Veliko staklo prozora razbije se u paramparčad. Todd brzo pretrči udaljenost do prozora, iskoči napolje i počne trčati. Ljudi napolju bijahu zabezeknuti. Očito nisu odmah shvatili što se događa. Todd je stigao gotovo do ugla prije no što se svjetina sabrala od iznenađenja. Jedan pucanj odjekne, ali promaši cilj.

— Prokletstvo! Ne smijemo dopustiti da nam pobjegne! — vikao je Horne. — Opkolite grad! Ne pustite nikoga napolje!

Todd nestane u uličici usporrednoj s glavnom ulicom. Uskoro nađe šupu gdje je proveo poslijepodne. U zraku se još osjećao miris svježeg boje. Todd se teškom mukom popne na mrtvačka kola, gdje je već bio pripremljen lijes za Dona Edmunda.

Ispod kočijaškog sjedala nalazila se klupica u koju se jedva uspio uvući. Bila je uska i unu-

tra je bilo pakleno vruće. Cijelo ga je tijelo boljelo kad se skvrčio u neprirodan položaj. Ali morao je ostati ondje sakriven. Znao je da će ga posvuda tražiti. Malo zatim začu se buka.

— Pogledajmo da nije ovdje unutra! — čuo se nečiji glas.

Kroz pukotinu Todd zapazi da su šupu osvijetlili svjetiljkom. Ljudi su naokolo tražili. Ali ubrzo zatim nestane svjetla i Todd je znao da su otišli. Mirno je u svom neugodnom položaju čekao još neko vrijeme, a zatim je napustio svoje skrovište. Napokon se uspio ispružiti i protegnuti noge. Prilikom izlaska iz skrovišta nogom dodirne neku bocu. Zubima izvuče čep, ispljune ga i ispije dugi gutljaj. Alkohol ga ugodno ugrije. Najprije želudac, a zatim udove i glavu. Osjetio je vrtoglavicu. Morao se pridržati zida da ne padne. Zatim se osjećaj vrtoglavice smiri kao i bolovi. Todd još jednom povuče gutljaj iz boce. Pio je sve dok boca nije bila prazna.

XIV

Todd nije znao koliko je dugo ležao pokraj mrtvačkih kola. Možda nekoliko minuta, a možda i nekoliko sati. Pretpostavljao je da je i zaspao. Najednom osjeti kako je postao slab. Pokuša se svega prisjetiti. Kako je dospio ovamo? Što se dogodilo? I što će se još dogoditi?

Bilo mu je jasno jedino da će umrijeti. To je bila jedina i neizbježna istina. Nije želio umrijeti, ali nije znao kako da to spriječi. Ukoliko ne umre od ozljede znao je da su mu za petama mnogi naoružani ljudi, koji su

ga posvuda tražili i ako ga živa uhvate, objesit će ga.

Dakle, morat će umrijeti ukoliko ne uspije pobjeći. Ali... on nije želio umrijeti, do vraga! Samson je kriv za sve, dakle, Samson mora za sve platiti.

Samo... kako?

Samsonovi planovi su se izjavili. Tako dugo dok je Todd živ, Samson će se bojati da ga ne raskrinka.

Todd je razmišljao na koji će se način sada Samson pokušati izvući. Vjerojatno će pokušati pobjeći, a ukoliko čuje da je Todd mrtav, ponovo će se osjećati sigurnim.

Ne, Todd nikako nije mogao dopustiti da Samson samo tako pobjegne. Odškrine vrata oslušujući naokolo. Nigdje nikoga nije vidio. Možda je već potjera za njim završena. Ipak, u to je sumnjao. Možda ga sada traže negdje drugdje. Izade sve do pokrajnje ulice. Čuo je neke glasove, ali riječi nije mogao raspoznati. Na glavnoj ulici kretali su se ljudi. Ali očito nisu tragali za njim već su međusobno razgovarali. Nitko nije gledao prema njemu. On duboko udahne i skrene iza ugla. Zatim se uputi prema Samsonovoj kući.

Svi prozori bijahu zamračeni, a na gornjem katu i zatvoreni. Ali u prizemlju su bili otvoreni, a to je bilo povoljno za Todda. Sve je više osjećao bolove od rane. Stisnuo je zube i prebacio se preko prozora u Samsonovu radnu sobu. Oprezno se ogledavao naokolo. Tražio je vrata. Posrnuo je preko stolice u mraku jedva se zadržavši da ne padne. Stolica se prevrne i Todd začu kako se negdje nešto razbilo. Po mirisu petroleja

shvati da se razbila svjetiljka. Osjeti da je izgubio oružje, valjda mu je ispalo negdje na podu. Pipao je po sagu, ali nailazio je samo na krhotine.

Iz gornjega kata začu šumove. Oglasi se neki ženski glas:

– Millarde... jesi li to ti?

Todd je pretpostavljao da je na gornjem katu Samsonova žena. Ona je držala u ruci svjetiljku i njome osvjetljavala stube. Malo zatim začu se šuštanje svile. Netko je u papučama silazio stubama.

Todd shvati da se mora sakriti. Ali nije se mogao ni pomaknuti. Noge su mu otkazale poslušnost. Ugleda Galateju Samson. Ona reče:

– Millarde...?

Todd se ponovo pokuša pomaknuti, ali ni ovaj put nije uspio. Žena mu se sve više približavala. On je bespomoćno sjedio na podu. Zatim se tiho oglašio:

– Gospodo Samson?

Žena se trgne, a ruka joj zadršće od straha. Drščućim glasom upita:

– Tko je ? Tko je to?

– Todd Fox.

– Tko? Tko ste vi? Što tražite ovdje?

Todd najednom shvati da je izrekao ime koje ženi nije bilo poznato. Bilo je očito da nije bila upućena u planove svog muža.

– Ja sam James Todd. Sjećate li me se? Jednom sam bio ovdje i...

– Ah, da! – poviče žena s olakšanjem. – Što radite ovdje? Zašto ste u mraku? A gdje je Millard?

– Zar nije kod kuće?

– Nije. Što se ovdje zapravo događa, gospodine Todde? –

ponovo je izgledala uplašeno.

Toddova desna noga bila je zakrvavljena, a lijeva ruka umrljana tintom. Na licu su mu se također vidjeli tragovi krvi.

– Dogodila mi se nezgoda...

– Ali vi ste ranjeni!

On potvrdi.

– Ja ću vam pomoći – reče žena i odloži svjetiljku. – Što vam se to dogodilo? Poslat ću po liječnika!

– Ne, hvala. Nije mi potreban liječnik!

– Ali vi krvarite!

– Uskoro će biti sve u redu.

– Što se to dogodilo, gospodine Todde? – ponovi Galatea.

– U gradu je bila neka pucnjava i tako me, na žalost dohvatio metak.

– Strašno! Oh...! Da li je bio... – malo je oklijevala, a zatim nastavila dok joj se na licu vidio strah. – ... i Millard umiješan u tu pucnjavu?

– On nije ranjen – odgovori Todd. – Pretpostavljao sam da se u međuvremenu vratio kući.

– Nije još došao – reče ona tiho.

On je promatrao njeno lice i učini mu se da je ostarjela za ovih nekoliko dana, kao da je mnogo toga doživjela.

– Dakle, to je bila Peggy Landers – promrmlja on.

Žena kao da se trgla iz svojih misli.

– Zar ste spomenuli Peggy?

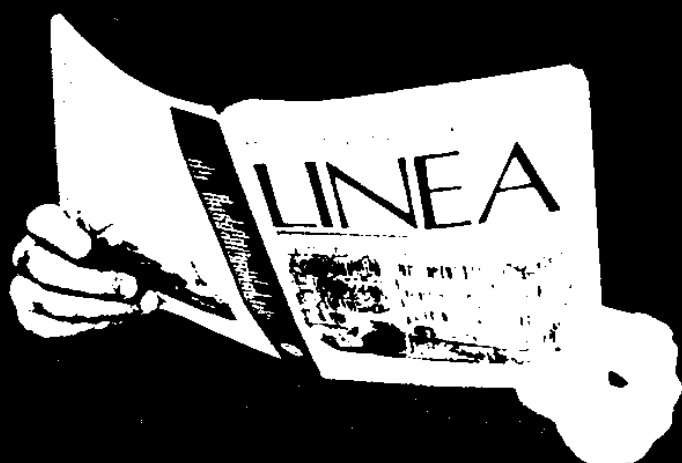
– Ona je otišla.

– Da. Mi smo imali samo još nju. Još nemamo zamjene. Teško je ostati u tako velikoj kući bez ikakve posluge.

– Zašto je Samson otpustio djevojku? – ispitivao je Todd.

– Ona je bila jedna... – htjela je nešto ljutito reći, ali se u posljednji tren svladala i nastavi.

**ovakav
časopis
još
niste
imali
u
ruci**



LINEA

magazin karikatura

PANORAMA NAJBOLJIH SVJETSKIH I DOMACIH KARIKATURA

izlazi jedanput
mjesečno

vila: – Nije važno. Nismo bili njome zadovoljni.

Todd se nasmiješi i osjeti da se stvari počinju raščićavati.

– Jeste li poznavali Peggy?

– upita ga Galatea podigavši obrve.

On odmahne glavom. Bolje da to nije učinio jer je odmah ponovo osjetio vrtoglavicu. Jedva se zadržao na naslonu stolice da ne padne na zemlju.

– Mislim da će ipak biti bolje da pošaljem po liječnika!

Todd se pokušao sabrati pa je oštro rekao:

– Ne!

– Dakle, tako! I Millard je bio upleten u tu pucnjavu, zar ne?

– Ali on nije ranjen – odgovori joj Todd.

Todd je razmišljao gdje bi sada mogao biti Samson. Možda na putu kući. Ponovo se okrene tražeći svoj revolver i napokon ga otkrije nešto podalje na podu. Nije ga bio u stanju dohvatiti. Ponovo počne kašljati. Bolo-vi nisu prestajali. Osjećao je da neće imati prilike da se obračuna sa Samsonom. Zaželi piće. Osjećao je da mu je položaj bezizgledan.

– Gospodo Samson... da li biste mi dali gutljaj konjaka?

– Naravno.

Ona uzme s poslužavnika konjak i ulije ga u čašu.

– Millard bi se svakog trenutka trebao vratiti.

Todd je razmišljao o odnosu Samsona i Galateje. To nikako nije bio sretan brak.

– Molim vas još jedno piće.

– Psst! – prošapće ona promuklo.

Na verandi se začuju teški koraci, a malo zatim škljocne ključ u bravi.

– To je Millard! – reče žena

i u njenu glasu se istovremeno osjeti olakšanje i strah.

– Galatea...? – začu Samsonov glas.

Todd doduše nije mogao vidjeti Samsona, ali Samson je zacijelo vidio svjetlo u svojoj radnoj sobi. Dakle, sada će doći ovamo. Todd se smjesta baci na pod. U lijevoj ruci imao je revolver. Samson se uputi u sobu.

– Samo uđite, Millarde... ali uzdignutih ruku!

Samson ugleda Todda i polagano podigne jednu ruku jer je u drugoj imao torbu.

Galatea je otvorenih usta bujila u muža, ruku sklopljenih na prsima.

– Millarde...? Što se to događa? Što on želi od tebe?

Samson pogleda u Todda i reče:

– Novac!

– Ne, nego istinu, Samsone!

– odvrati mu Todd.

Samson se na silu nasmije.

– Vi? Vi želite istinu? Istina je u vašem džepu, u onom članku, gospodine Fox! Istina je da ste krvlju umrljali moj ćilim. Vi ste i suviše slabi da biste mogli podići revolver. Istina je da ste bez moje pomoći mrtav čovjek, Fox!

– S vašom pomoći bit ću mrtav čovjek, Samsone! Isto tako mrtav kao i... Don Edmund!

Galatea bolno vrisne. Todd je krajičkom oka pogleda. Lice joj je bilo sablasno blijedo.

– Edmund nije došao ovamo da vidi Peggy Landers nego vašu ženu, Samsone! Zbog toga ste ga ubili!

– Millarde! – poviče Galatea gotovo se gušeći od boli.

– To su, Samsone, sada dva ubojstva koja imate na savjesti... – reče Todd misleći na se-

be kao na drugu žrtvu.

Samson zapanjeno pogleda u Todda.

— Dva...? Znači da znate i za Andyja Groseillea?

— Što je s Groseilleom? — upita Todd nabravši čelo. — Zar ste i njega ubili?

— To niste znali?

— Dakako da ste ga ubili — reče Todd prisjetivši se nepomičnog tijela u štampariji na klupi. Dakle, Groseille nije spavao. Bio je mrtav. Kad dođe vrijeme za to, odgovarat ćete i za to umorstvo. Sada se Groseille neće moći čuditi odakle mi pet tisuća dolara... i tko je bio moj ortak u Stick Cityju.

— Pet tisuća? — poviče Samson, a lice mu postade grimizno crveno. — A od mene ste tražili deset tisuća! Htjeli ste me dakle prevariti?

— A vi ste mene pokušali ubiti — Todd osjeti da mu glas postaje sve slabiji i ponovo osjeti vrtoglavicu. Skupio je svu svoju snagu da održi revolver uperen u Samsona. Možda bi bilo najbolje da to učini prije no što izgubi svijest.

— Ne! — poviče Samson, spusti torbu na pod i uputi se prema Toddu kao pokajnik. Todd je znao da je to pokajanje lažno. Zatim pokuša opaliti da i tome učini već jednoć kraj.

Samson se najednom pokrene, skoči u stranu, dohvati rukom svjetiljku i baci je prema Toddu. Istog trenutka Todd opali. Soba se napuni mirisom baruta. Todd je znao da je promašio. Odijelo mu je zahvatio plamen svjetiljke. Smjesta se bacio na tlo i počeo se valjati da ugasi plamen koji je zahvatio čilim i počeo se širiti po sobi.

Galatea je vikala.

Todd osjeti užasne bolove, koji su mu oduzeli i posljednju snagu. Nepomično je ležao na podu licem okrenut prema Samsonu. Nije se više mogao micati. Jedva je još disao.

U Samsonovoj se ruci najednom nađe revolver. Ciljao je u Toddovu glavu. Toddov revolver ležao je na podu, vidio ga je ali nije ga mogao dohvatiti.

— Do vraga s tobom! — zakriješti Galatea. Sagnula se, uzela Toddov revolver s poda i uperila ga u svog muža. — Ti si ubio Dona!

Začuju se gotovo istovremeno dva pucnja, a zatim još jedan pucanj. Galatea zatetura, a na haljini joj se pojavi crvena mrlja. Teturala je i rukom pritisla ranu.

— Dakle, ti... si bio taj! — revolver joj ispadne iz ruke i ona padne na zemlju.

Začuo se muški glas s prozora iza Todda. Činilo se da je to glas šerifa Charliea Hornea. Ali to je bilo nemoguće. Samson se okrenuo i opalio nasumce u prozor. Zatim se povukao prema zidu u kut i čučnuo. Todd je sada bio siguran da je to bio šerif Horne.

Vatra se širila. Todd ugleda torbu punu novca uz Galatejino tijelo. Žena je u padu ispružila ruku i činilo se kao da je želi doseći. Samson je ispraznio trezor banke pretpostavljajući da će morati pobjeći. Horne pozove kroz prozor Samsona da prekine tu besmislenу borbu. Ali on je upravo pokušavao novo napuniti revolver.

Todd se borio sa slabošću i bolovima. Napokon skupi posljednju snagu i podiže se na koljena. Uto zamijeti kako je Samson uperio u njega revol-

ver. Ponovo se baci na pod. Jedan dio tijela bio mu je u plamenu, a lijevom je rukom pokušavao dohvatiti torbu. Ali to mu nije uspjelo.

Samson je užasnuto promatrao kako plamen zahvaća torbu. Najednom prodorno zaurila, skoči na noge i opali u vatru. slobodnom rukom pokušavajući dohvatiti torbu. Istovremeno opali novi hitac na Todda.

Todd osjeti kako mu je metak prošištao uz ruku i zabio se u pod. Samson trgne torbu i potrči prema vratima. Uto ga šerifov metak pogodi u leđa i on padne bez glasa na pod. Todd je vidio kako je pao, a zatim mu padne mrak na oči.

XV

Todd se osvijestio osjetivši kako ga netko vuče za ruke, a zatim začuo neki glas:

– Čovječe, osvijestite se! Morate izaći odavde! – to je bio glas šerifa Hornea.

Todd shvati da je još živ. Kašljao je i gušio se od sve gušćeg dima. Sve je bilo u plamenu.

Horne je vukao Todda za noge, stavio mu ruku na rame i gurao ga prema prozoru. Todd se jedva provukao kroz prozor. Netko ga je ponovo osovio na noge i odvuкао na svježi zrak. Plamen iz goruće kuće osvjetljavao je lica ljudi koji su naokolo stajali. U daljini su se čula zvona.

Horne ga odvuče do jednog drveta. Tamo ga pažljivo položi na zemlju. Todd pomisli na Asiju McRae. Sada je bila sigurna: Samson joj neće oduzeti ranč.

Todd začu šerifov glas:

– Jeste li teško ranjeni?

– Još nisam mrtav – mrmljao je Todd. Još je mislio na Asiju i shvatio je da mu je

stalo do nje. Znao je da će se sve o njemu saznati i da će to doznati i Asia. Todd gotovo poželio da bude mrtav.

– Da li je liječnik negdje u blizini? – šerif se obratio skupljenim ljudima.

– Ja ću ga dovesti! – čuo je Todd kako je rekao netko iz gomile.

– Morat ćete mnogo toga razjasniti, gospodine Todde ili Foxe – reče šerif.

Šerif je dakle sve znao, pomisli Todd. Kako li je samo tako brzo sve saznao.

– Jeste li našli Groseilleov leš? – upita Todd šerifa.

– Jesam.

– I članak?

– Da, i članak.

– Samson ga je ubio – reče Todd ne očekujući da će mu šerif povjerovati.

– Znam, sve sam čuo – odgovori šerif.

– Čuo...?

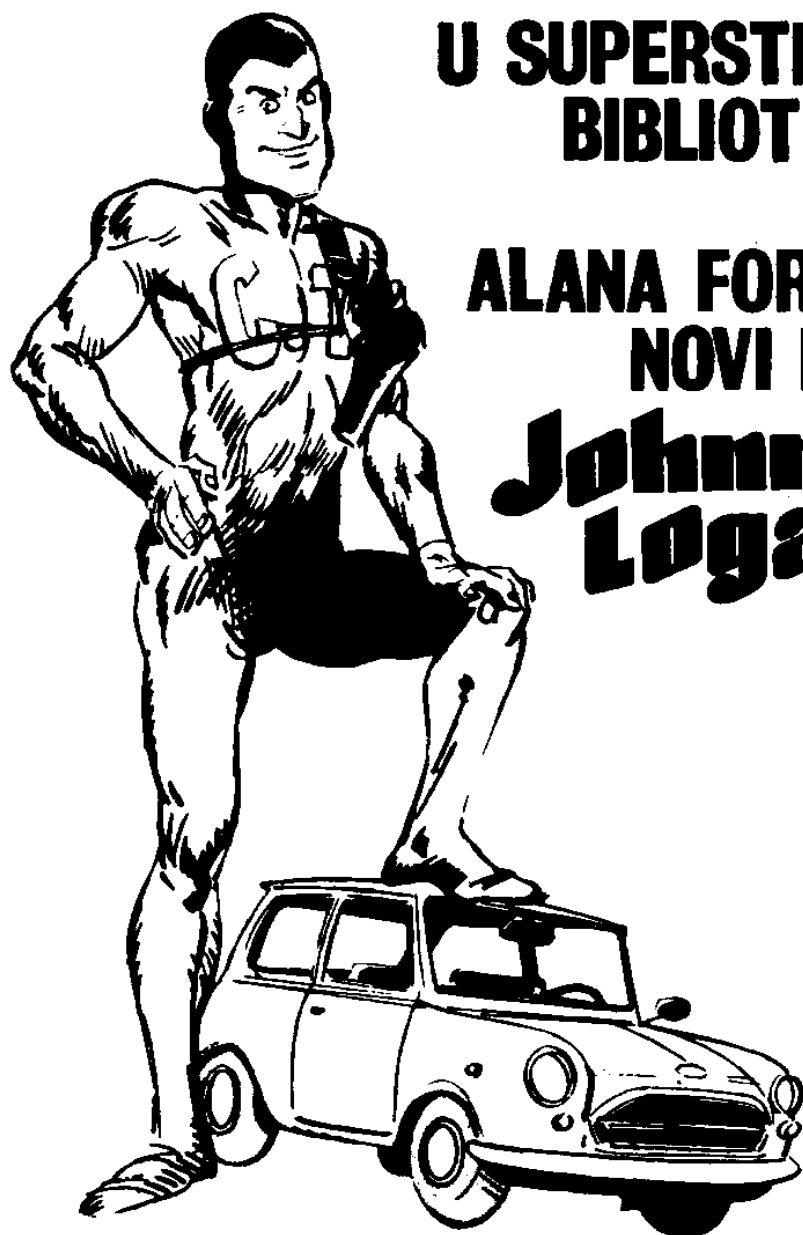
Horne potvrdi.

– Ali... kako?

– Mnogo toga što se ovdje u posljednje vrijeme odigravalo nije baš nepoznato. Ja nikad nisam vjerovao da je Cole McRae ubio Dona Edmunda. Ali nisam ni znao tko je to učinio. Zatim se pojavila ova stvar s pljačkom banke. Ono što mi je Millard Samson o tome pričao i u što me uvjeravao nije se nikako uklapalo. Ja sam doduše poslao nekoliko ljudi da vas traže, ali nisam ispuštao iz vida Samsona. Pratio sam ga do kuće i stajao sam malo dalje. Bio sam prilično znatiželjan da saznam što se nalazi u torbi.

– Novac – reče Todd.

– Da, novac. Spasili smo torbu iz plamena. Bila je puna novca.



**U SUPERSTRIP
BIBLIOTECI
UZ
ALANA FORDA
NOVI LIK
Johnny
Logan**

– Ako ste bili blizu, zašto se već prije niste umiješali?

– Stajao sam ispod prozora radne sobe, ali nisam ni htio ni mogao riskirati da me opazi. Htio sam najprije čuti sve da bih se mogao umiješati. Vidite, nisam imao pojma da se unutra obračunavate oružjem. Tek kad sam čuo krik gospode Galateje i čuo pucnje, shvatio sam da se moram umiješati.

– Mogli ste je spasiti – promrmlja Todd.

– Znam, ali ponekad se ne može sve predvidjeti. Lako je poslije biti pametan.

To je točno, pomisli Todd. To je prokleta točno!

Uto je stigao liječnik i probijao se kroz svjetinu.

– Ovog čovjeka moram odmah odvesti u bolnicu.

– Dovest ću Samsonova kola – reče šerif.

– Šerife...? – poviče za njim Todd. – Da li sam... uhapšen?

Horne se okrene i reče:

– Ne znam... da li ste učinili na ovom području nešto nezakonito?

– Nisam – mirno odgovori Todd.

Horne slegne ramenima.

– Tada mogu sutra otputovati kočijom? – ispitivao je dalje Todd. Ponovo se sjeti Asije. Htio je spriječiti još jedan susret s njome.

– Ne vjerujem u to – umiješa se liječnik. – Mislim da neko vrijeme nećete moći ništa osim mirno ležati u krevetu i oporavljati se.

– Ali ja moram sutra otputovati! – reče Todd i pokuša se podići. – Moram otići odavde i... – ponovo padne u nesvijest.

Ležao je u liječnikovoj kući. Cijelo tijelo bilo mu je povijeno, a desna ruka u povezu. Bespo-

moćno je gledao kako kroz vrata ulaze Amos McRae i njegov sin Cole. Za trenutak se pobojao da će se pojaviti i Asia.

– Što ste to do vraga ispričali Asiji o željezničkoj pruzi? – upita ga Amos i nastavi. – Kad me je Asia spriječila da podignem hipoteku kod Samsona, rekla nam je da će biti izgrađena pruga do Dadestona. To ste joj vi rekli?

– Jesam.

– I mi ne moramo ništa posebno učiniti da se ta pruga izgradi? – umiješao se Cole.

Todd potvrdi.

– Znači, sve što ste nam napričali o lječilištu bila je laž? Dakle, prevara koju ste vi i Samson izmislili da nam oduzmete novac?

Todd osjeti da bi morao Amosu razjasniti da je to bila samo Samsonova ideja i da je on bio prisiljen da to pokuša učiniti, ali ipak ne reče ništa.

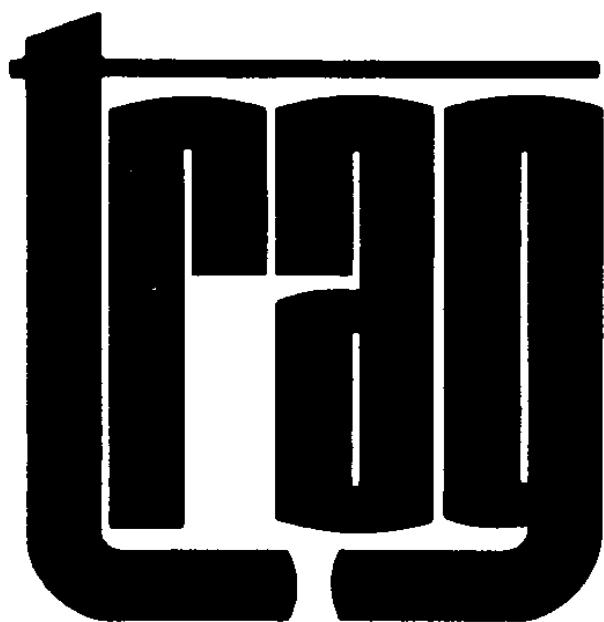
– A zašto ste onda rekli Asiji da me spriječi da ne podignem hipoteku? – ispitivao je Amos.

– Samson vam je po svaku cijenu htio dati tu hipoteku. Poslije ju je namjeravao otkazati i prisvojiti ranč Pitchfork. Računao je da bi lječilište na izvoru bilo izvrstan posao kad već jednom bude izgrađena željeznica. Zbog toga se htio dočepati izvora i tamo sagraditi lječilište, a vas je iz osobnih razloga htio isključiti iz tog posla.

– Hmmm – obrati se zamišljeno Amos svome sinu i reče: – No vidiš, ja sam ti odmah rekao da je ta prokleta priča zapravo dobar posao!

– Ah, do vraga s time! Ja se ne razumijem u lječilišta! – urlao je Cole.

– Ni ja – odgovori Amos i obrati se ponovo Toddu. – Da



TRAG

**SERIJA KRIMINALISTIČKIH BESTSELERA U DŽEPNOJ
KNJIZI!**

**Glasovita djela u dostupnim izdanjima svakog 13.
u mjesecu, na povećanom broju stranica!**

**»Vjesnikova« biblioteka TRAG opravdava književnu
vrijednost trivijalnog žanra krimića!**

li vi zbilja razumijete nešto od tih poslova? Iz Groseilleova članka vidi se da ste bili posvuda po Evropi i da ste tamo bili u vezi s takozvanim finim društvom. Da li se išta razumijete u lječilišta?

— Malo — odgovori Todd. — Moram priznati da bi taj izvor bio vrlo prikladno mjesto za to. Doduše ne baš kao Saratoga, ali zgodno malo lječilište.

— Vidite, gospodine Todde, ili kako se već ono zovete, Fox. Charlie nas je obavijestio da ste gotovo bili ubijeni. Kako je zapravo došlo do toga? Zašto niste više surađivali sa Samsonom i podijelili novac?

Todd nije mogao reći svoje razloge, stoga samo promrmlja:

— Predomislio sam se.

— Zašto?

— Nisam htio da izgubite ranč Pitchfork i da padnete u ruke Samsonu.

— A zašto to niste htjeli — ispitivao ga je dalje Amos.

— Do vraga, što je to sada toliko važno, ionako je sve gotovo? Moji vas se razlozi ne tiču!

Amos se obrati Coleu:

— No, što ti misliš?

Cole samo slegne ramenima.

— No, onda ću ja vama reći. Vjerujem da u vama ima poštenja. Želite li s nama surađivati i zajedno s nama izgraditi to lječilište? Dakako, uz podjelu dobiti, to se razumije.

— Ali...?

— Hoćete li nam pomoći kod izgradnje ili ne? — upita ga još jednom Amos.

— Otac misli na lječilište — reče Cole. — Mi smo se već sve dogovorili i mislimo da bi bila dobra zamisao, da sve izgradimo onako kako ste vi predložili..., a novac... i...

— Od nas se nitko ne razumije u lječilišta — prekine ga Amos. — Nama je potreban netko tko se u to razumije.

Todd je dugo promatrao oba muškarca. Zatim je shvatio da mu je Amos upravo ponudio da s njima surađuje. Napokon reče:

— Hvala, ne.

Amos ne samo što je bio iznenađen nego i razočaran.

— Zašto nećete?

— Zbog Asije, zar ne? — upita ga Cole.

Todd ne reče ništa, ali odgovor mu se vidio na licu.

— Prokletstvo! — zareži Amos. — Cijela ta priča je njena zamisao! Mislim to da vas zamolimo da nam pomognete da izgradimo lječilište.

— Ali...

— Asia nam je naredila da vas dovezemo na ranč, da se ondje oporavite od ozljeda i posebno nam je naredila da ne prihvatimo nikakvo vaše ustručavanje.

— Rekla nam je da se ne smijemo dati otjerati. Željela bi vas još malo bolje upoznati i ustanoviti kakav ste vi zapravo čovjek... da li ste zaista onakvi kakvim vas ona smatra — nastavi Amos.

Cole potvrdi očeve riječi.

— Dakle, što sada? — navaljivao je Amos. — Jeste li vi zaista čovjek kakvim vas ona smatra?

Todd nije znao odgovor. Nije znao tko je on... i što se nalazi iza krinke koju je cijelog života nosio. Pogledavao je jednoga pa drugoga. Ova dvojica znaju tko je on bio i kakvu je krinku nosio. Ali ipak bio je spreman pokušati saznati sve o sebi. Kao i Asia.

— Pristajem — reče.

U PRIPREMI:

G. F. Unger:
SUKOB U PRERIJI



Junak iz stripova i filmova
OSAMLJENI JAHAC i njegov
indijanski prijatelj **TONTO** go-
stuju u specijalnom izdanju
LASA.

U svakom primjerku **ZNAČKA!**